

The Project Gutenberg eBook of Tuhannen ja yhden yön tarinoita III

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Tuhannen ja yhden yön tarinoita III

Author: Anonymous

Translator: Helmi Krohn

Release date: July 21, 2008 [eBook #26096]

Language: Finnish

Credits: Produced by Marja and Kalevi Polamo

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK TUHANNEN JA YHDEN YÖN TARINOITA III
***

TUHANNEN JA YHDEN YÖN TARINOITA III

Toimittanut

Helmi Krohn

Nuorten Kirjoja N:o 18.

Viisikymmentä kuvaa.

Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsinki, 1920.

SISÄLLYS:

[Päivä kalifina.](#)

[Kalastaja ja henki.](#)

[Epäilevä sulttaani.](#)

[Pieni tuomari.](#)

[Kuningas Mahmud ja leipuri.](#)

Päivä kalifina.

Kalifi Harun al Rashidin aikana eli Bagdadissa kauppias, joka oli hyvin rikas ja hyvin itara.

Hänellä oli yksi ainoa poika, jonka nimi oli Abu Hassan. Häntä kasvatettiin hyvin ankarasti. Hän sai käydä huonoissa vaatteissa aivankuin köyhän miehen poika ja syödä yhdessä työmiesten kanssa; huvituksia ei tullut koskaan kysymyksenäkään, mutta sen sijaan hän sai selkäänsä ja nuhteita, jollei hän kyllin ahkerasti työskennellyt.

Usein Abu Hassan ajatteli alakuloisena toisia nuoria miehiä, jotka kävivät hienosti puettuina ja elivät iloista elämää, vaikka heidän vanhempansa olivat paljo varattomammat kuin hänen omansa, ja hän olisi mielellään antanut puolet perinnöstänsä, jos hän olisi saanut olla heidän asemassaan.

Mutta kun Abu Hassan oli viidenkolmatta vuoden vanha, kuoli hänen isänsä. Poika oli vihdoinkin vapaa ja sai käyttää suurta omaisuuttansa miten itse vain halusi.

Nyt hän tahtoi nauttia elämästä. Mutta olipa hän noina puutteen ja kärsimyksen aikoina oppinut yhtä ja toista ja tullut varovaisemmaksi, kuin mitä hän muuten varmaan olisi ollut, ellei hän olisi tuntenut rahan arvoa.

Eräänä aamuna hän meni äitinsä luo, jota hän hellästi rakasti, ja kysyi häneltä neuvoa, miten hän parhaiten järjestäisi elämänsä. Hän sanoi tahtovansa elää yhtä iloisesti ja huolettomasti kuin muutkin nuoret miehet. Mutta hän pelkäsi, ettei hän voisi elää varojensa mukaan kerran vauhtiin päästyänsä ja siksi hän päätti jakaa omaisuutensa kahteen yhtä suureen osaan. Toisen osan varoistaan hän käyttäisi maatilojen ostamiseen, joita ei ollut helppo myödä, ja toisen osan huvituksiinsa. Jos hän kadottaisikin sen osan omaisuuttansa, niin se ei olisi niin vaarallista. Olihan hän joka tapauksessa saanut elää iloisesti, ja jäljelle jäisi sittenkin niin paljon, että hän saattaisi elää rauhassa lopun elämänsä.

Äiti taputti poikaansa pääläelle ja arveli, että hän teki oikein. Hän iloitsi siitä, että poika, jonka koko lapsuus oli ollut niin ilotonta, saisi nyt hiukan korvausta, ja ajatteli vain ilolla poikansa huvituksia, vaikka ne riistivätkin häneltä hänen seuransa.

Poika tekikin niinkuin hän oli sanonut, osti maatiloja puolella omaisuudellaan ja käytti toisen puolen huvituksiin.

Nytpä vasta iloinen elämä alkoi. Hän otti osaa jos jonkinlaisiin huveihin. Hän antoi koristaa talonsa kallisarvoisilla matoilla, huonekaluilla ja taloustarpeilla. Hän hankki itselleen hienoja vaatteita ja jalokiviä, ja ystäviä hän sai vaikka kuinka paljon.

Vihdoin vanhan äidin mielestä talo kävi liian rauhattomaksi, sillä juhlia ja huvituksia riitti siellä yöt päivät, ja hän muutti asumaan pieneen taloon, jonka hän omisti kaupungin laidassa. Mutta silloin Abu Hassanin elämä muuttui vieläkin hurjemmaksi. Sellaisia juhlia kuin hänen talossansa ei ennen oltu nähtykään, ja kaikki rikkaat nuoret miehet etsivät kilvan hänen seuraansa, sillä ei missään ollut niin hauska olla kuin hänen luonansa. Sellaista komeutta kuin Abu Hassanin talossa ei ollut missään muualla, eikä muualla missään ollut niin iloista, ystävällistä ja vierasvaraista isäntääkään.

Hän auttoi jokaista joka vain apua tarvitsi, ja koko kaupunki kilvan ylisti häntä. Eipä ollut ketään muuta nuorta miestä, jota kaikki olisivat niin suuresti ihailleet ja rakastaneet kuin häntä, ja hän ajatteli mielissään monia uskollisia ystäviänsä.

Mutta eräänä päivänä tuli hänen taloudenhoitajansa hänen luoksensa ja pyysi saada enemmän rahaa.

— Mitä! huudahti Abu Hassan, olenhan antanut sinulle kaikki varani ja käskenyt sinua hoitamaan niitä järkevästi.

— Enhän minä ole voinut säästää, kun sinä tahdoit niin komeasti elää! vastasi taloudenhoitaja.

**Taloudenhoitaja
näytti hänelle
tilikirjaa.**

Ja sitten hän näytti Abu Hassanille, että rahat olivat rehellisesti käytetyt hänen omiin tarpeihinsa. Parissa vuodessa oli Abu Hassan siten kuluttanut loppuun toisen puolen suurta perintönsä.

Surumielin läksi nyt Abu Hassan äitinsä luo ja kertoi hänelle asian laidan. Hänen oli pakko asettaa elämänsä aivan toiselle kannalle, jos mieli saada rahansa riittämään loppuelämäksensä, ja hänestä tuntui varsinkin kovin ikävältä ajatella, ettei hän enää entiseen tapansa voisi seurustella monien ystäviensä kanssa, jotka olivat tulleet hänelle hyvin rakkaiksi.

Mutta äiti lohdutti häntä niin hyvin kuin hän taisi.

— Minä muutan jälleen asumaan sinun luoksesi, sanoi hän, ja jos järkevästi elämme, niin tulemme erittäin hyvin toimeen niillä varoilla, jotka sinulla vielä on jäljellä, jollet voikkaan viettää enää yhtä suuria juhlia kuin ennen. Ja mitä ystäviisi tulee, niin he kyllä kutsuvat nyt vuorossaan sinut luoksansa, kun he saavat tietää, ettei sinulla enää ole siihen varaa.

Nuo viimeiset sanat hän lausui kuitenkin hiukan pilkallisesti hymyillen, sillä hän oli nähnyt elämässä jo yhtä ja toista ja tiesi, etteivät kaikki ystävät olleet luotettavia.

He tekivät niinkuin äiti oli ehdottanut. Äiti muutti pojan luo asumaan. Poika erotti useimmat palvelijoistansa, möi hevosensa ja vaununsa ja supisti elämänsä kaikella tavalla.

Mutta kun hänen ystävänsä kuulivat puhuttavan tästä muutoksesta, niin he luulivat hänen tulleen aivan köyhäksi, eikä hän sen jälkeen enää ollut heidän mielestään yhtä mieluisa ja hupainen kuin ennen.

Kun he tapasivat hänet kadulla, niin heillä oli aina niin kiire, etteivät he ennättäneet puhua hänen kanssansa. Muutamat eivät yhtään häntä huomanneetkaan, vaikka hän tuli suoraan heitä vastaan, eikä mitään kutsujakaan saapunut, vaikka Abu Hassan olisi kuinka kärsivällisesti tahansa odottanut niitä.

Vihdoin hän ei malttanut olla valittamatta äidillensä ja kysyi ihmeissänsä, mikähän saattoi olla syynä siihen, ettei kukaan hänen ystävistänsä enää tullut häntä tervehtimään.

Äiti hymyili ja nyökkäsi päätään merkitsevästi.

— Niin, niin, sanoi hän, melkeinpä minä sitä aavistin. Mutta sellaisia ystäviä kuin nuo sinun ystäväsi näyttävät olleen, ei maksa vaivaa surra. Voitpa olla iloinen, että niin vähällä opit tietämään millaisia he oikeastaan ovat.

Mutta Abu Hassan suuttui ja puolusti ystäviänsä. Niin huonoja he eivät olleet, että he hylkäisivät hänet. Heillä oli tietysti pätevät syyt, miksi he eivät olleet käyneet hänen luonansa, ja osoittaakseen äidilleen olevansa oikeassa, hän aikoi panna heidät koetukselle. Hän päätti sanoa heille tulleensa perin köyhäksi ja pyytää heiltä apua, niin silloin äiti saisi nähdä, etteivät he olleet unohtaneet häntä.

Abu Hassan läksi lähimmän ystävänsä luo, mutta tämä vastasi, ettei hän tällä kertaa voinut häntä auttaa, sillä hän oli itsekkin rahapulassa.

Ja kuitenkin Abu Hassan näki suuren kasan kultarahoja pöydällä.

Toisella, jonka luo hän läksi, ei ollut aikaa häntä puhutella.

Kolmas katsoi häneen oudosti ja kysyi kuka hän oli. Hänen oli aivan mahdotonta muistaa nähneensä häntä ennen.

Neljäs käski sanoa hänelle, että hän oli matkoilla, vaikka Abu Hassan näki hänet ikkunassa. Ja viides käski palvelijoidensa heittää hänet ulos ovesta.

Viides käski palvelijoidensa heittää hänet ulos ovesta.

Abu Hassan kävi siten kaikkien ystäviensä luona, mutta ei ainoakaan antanut hänelle pienintäkään apua. Kaikki käänsivät vain hänelle selkensä, eivätkä ajatelleet yhtään sitä ystävällisyyttä ja vieraanvaraisuutta, jota hän oli osoittanut heille niin runsaasti. Äiti oli oikeassa. Ihmisellä on ystäviä yllinkyllin, kun onni häntä suosii, mutta harvat pysyvät uskollisina onnettomuuden kohdatessa.

Ja Abu Hassanin mieli katkeroitui hänen tehdessään tämän huomion. Hän ei tahtonut enää koskaan tulla tekemisiin näiden viekkaiden ihmisten kanssa. Hän ei luottaisi enää keneenkään. Ja hän antoi sen pyhän lupauksen, ettei kukaan Bagdadin asukkaista pääsisi enää hänen taloonsa eikä saisi nauttia hänen vieraanvaraisuuttansa.

Hän sulkeutui nyt omaan taloonsa ja eli siellä äitinsä kanssa hiljaista elämää. Mutta hänen entinen hilpeä mielensä oli kadonnut, ja hän näytti niin synkältä ja miettivältä, että äiti alkoi tulla levottomaksi.

— Hae itsellesi seuraa, poikaseni! sanoi äiti. Voithan löytää uusia ystäviä ja ehkäpä lopulta tapaat sellaisiakin, jotka ovat hyviä ja vilpittömiä.

Mutta Abu Hassanin kokemukset olivat niin katkeria, ettei hänen tehnyt mielensä yrittää uudestaan.

Eräänä päivänä hän kuitenkin pyysi äitiään varustamaan oikein hienon aterian kahdelle hengelle.

— Olen keksinyt hyvän tuuman, sanoi hän. Tosin olen pyhästi luvannut, etten kestitse ainoatakaan Bagdadin asukasta enää talossani, mutta mikä estää minua kutsumasta luokseni muukalaisia. Olen aikonut kehottaa matkustavaisia, jotka tulevat kaupunkiin, tulemaan luokseni. Heidän parissaan on varmaan paljon kokeneita ihmisiä, ja luulenpa saavani paljon huvia heidän seurastansa. Mutta jotta en pettyisi heidänkin suhteensa, niin aion panna heille sen ehdon, etteivät he koskaan saa toistamiseen tulla talooni, eikä kutsua minua myöskään luoksensa, sillä minä en tahdo enää koskaan kiintyä mihinkään elävään olentoon.

Äiti tuli iloiseksi, kun poika oli keksinyt jotakin, joka voisi tuottaa hänelle huvia, ja lupasi heti pitää huolta aterialta. Sillä välin Abu Hassan läksi ulos etsimään sopivaa vierasta.

Matkustavien piti aina kulkea leveän sillan yli päästäkseen itse kaupunkiin, ja tänne sillan korvaan asettui Abu Hassan nyt tarkastelemaan ohikulkevia. Moni sai kulkea häiritsemättä hänen ohitsensa, mutta kun hän vihdoinkin näki miehen, jonka kasvat näyttivät hänestä viisailta ja miellyttäviltä, niin hän astui hänen luokseen ja kutsui hänet kotiinsa illalliselle, samalla kun hän selitti, että tuttavuuden täytyi rajoittua tähän ainoaan kertaan.

Hän antoi pyhän lupauksen.

Vieras suostui mielissään Abu Hassanin pyyntöön, ja seurasi häntä kotiin.

Siellä he viettivät iltansa iloisesti, söivät, joivat ja juttelivat, kunnes yö tuli ja isäntä ohjasi vieraansa huoneeseen, missä vuode oli varattuna häntä varten. Seuraavana aamuna miehet erosivat iäksi.

Mutta parin päivän kuluttua Abu Hassan läksi jälleen sillalle ja kutsui luokseen uuden vieraan, ja siten hän hankki itselleen monta hauskaa hetkeä. Hän tuli iloiseksi taas mieleltänsä, ja jokainen, joka oli vieraana hänen talossansa, olisi mielellään tullut toisenkin kerran. Mutta heitä ei koskaan kutsuttu uudestaan. Vaikka Abu Hassan olisi ollut kuinka mieltynyt tahansa vieraaseensa, niin ei hän sittenkään luopunut päätöksestään ja jos hän sattumalta kohtasi hänet kadulla, niin hän väistyi aina hänen tieltään.

Eräänä päivänä, kun Abu Hassan tapansa mukaan seisoi sillalla ja etsi jotakuta, jonka hän voisi kutsua vieraaksensa, näki hän muukalaisen, jonka ulkomuoto häntä suuresti miellytti.

Se oli suuri, komea mies, joka astui pystypäisenä, ja jonka kasvojenpiirteet olivat jalot ja hienot. Mutta hänen pukunsa oli aivan tomussa ja kasvojenilme väsynyt.

Päätävästi Abu Hassan astui hänen luokseen.

— Herra, sanoi hän ja kumarsi kunnioittavasti, minä näen, että olet väsynyt matkastasi. Jos tahtoisit tulla kotiini levähtämään, niin tekisit minulle suuren ilon. Se minun täytyy kuitenkin edeltäpäin sinulle ilmoittaa, etten voi pitää sinua luonani kauemmin kuin päivän, sillä olen pyhästi luvannut, etten samaa vierasta kutsu kuin kerran talooni.

Matkustaja ei ollut kukaan muu kuin itse kalifi Harun al Rashid, joka kauppiaan valepuvussa oli matkustellut suurvisiirinsä, Giafarin, kanssa ympäri maata ottaaksensa selkoa alamaistensa elämästä ja oli juuri paluumatkalla palatsiinsa.

Häntä huvitti Abu Hassanin merkillinen kutsu, ja kun miehen kasvot häntä miellyttivät, niin hän päätti seurata hänen mukanaan.

— Kiitos, sanoi hän, seuraan mielelläni sinua, mutta sillä ehdolla, että ulotat vieraanvaraisuutesi palvelijaanikin.

Samalla hän viittasi Giafariin, joka oli astunut pari askelta hänen jäljessään, mutta nyt kiiruhti herransa rinnalle.

Koska Giafar näytti rehelliseltä ja siivolta palvelijalta, vieläpä varsin herrasmaiseltakin, niin ei Abu Hassanilla ollut mitään sitä vastaan, ja iloisesti jutellen kaikki kolme astuivat hänen asunnollensa.

Kalifi huomasi, että Abu Hassan oli erittäin miellyttävä nuori mies, ja mitä vieraanvaraisin isäntä. Pöytä oli katettu, kun he saapuivat perille, ja täynnä mitä herkullisimpia ruokia. Mutta parhaana ruuan höysteenä olivat Abu Hassanin leikkipuheet ja hyvä tuuli. Ja kun he olivat kyllikseen syöneet, niin haki Abu Hassan hyvää viiniä ja tarjosi sitä vierailleensa.

Abu Hassan ja kalifi.

— Tavallisissa oloissa ei meillä muhamettilaisilla ole lupa juoda viiniä, sanoi hän, mutta juhlat ovat poikkeuksia, ja tänään on minulla juhla.

Puhuessaan Abu Hassan kaatoi viiniä laseihin, ja koska sekä kalifi että Giafar pitivät hyvästä ruuasta ja juomasta, niin he joivat hyvällä halulla. Mieliala kävi yhä iloisemmaksi, ja he nauroivat

aivan pakahuksensa kaikille Abu Hassanin hauskoille jutuille. Mutta lopulta kalifi ei voinut enää hillitä uteliaisuuttansa, vaan kysyi Abu Hassanilta, miksikä hän niin omituisella tavalla kutsui luokseen vieraita suoraan kadulta ja miksei hän useamman kerran halunnut olla heidän seurassansa.

Abu Hassan kertoi asian alusta alkaen salaamatta mitään, ja sanoi ettei hän voinut enää luottaa keneenkään ihmiseen, kun hänen ystävänsä olivat pettäneet hänet niin häpeällisesti, ja että hän oli nyt asettanut elämänsä niin, että hän saattoi tyytyväisenä ja iloisena elää ilmankin heitä.

Kun kalifi kuuli tämän tunnustuksen, niin hänen ihailunsa kohosi vielä entistä enemmän.

— Minä ihailen sinua todellakin, sanoi Harun al Rashid, sillä en koskaan ole kuullut puhuttavan kenestäkään, joka olisi järjettömästi tuhlaannut varojansa, mutta kyennyt ajoissa hillitsemään halunsa, ennenkuin oli joutunut perikatoon. Mutta myönnäpä kuitenkin, että joskus olet tyytymätön ja saat taistella halujasi vastaan!

Mutta Abu Hassan vastasi kieltävästi. Hän vakuutti olevansa täysin tyytyväinen, eikä toivovansa mitään muutosta elämässään.

Mutta tämä vastaus ei tyydyttänyt kalifia. Hän oli suuresti mieltynyt viisaaseen ja hauskaan isäntäänsä, ja olisi mielellään jollakin tavalla osoittanut hänelle suosiotaan. Siksi hän ei tyytynytään tähän vastaukseen, vaan jatkoi kyselyjään ja tiedustelujaan.

— Rakas ystävä, ei ole mahdollista, että olisit täydellisesti tyytyväinen, sanoi hän. Jokainen ihminen haluaa jotakin, jota hänen on mahdoton saavuttaa, ja jos voisin auttaa sinua, jotta saisit jonkun toiveesi täytetyksi, niin olisin hyvin iloinen. Tosin olen vain kauppias Stambulista, mutta minä olen rikas ja minulla on paljon vaikutusvaltaa. Sano suoraan, eikö mikään toive mielessäsi päily?

Vieraan erinomainen ystävällisyys ilahdutti Abu Hassania ja hän puristi sydämellisesti hänen kättänsä.

— Usko minua, sanoi hän, minä olen aivan tyytyväinen ja onnellinen, ja jos jotakin toivoisinkin, niin sitä et kuitenkaan voisi minulle hankkia.

— Mutta voisithan ainakin sanoa, mitä se on, pyysi kalifi.

— Te nauratte vain minulle jos sen sanon.

Toiset lupasivat olla nauramatta.

— No, voinhan sen sitten vaikka sanoakin, sanoi Abu Hassan. Niin, minä toivoisin, että saisin olla yhden päivän kalifina, sillä minäpä tiedän yhtä ja toista, mistä hyvällä hallitsijallamme, Harun al Rashidilla, ei ole aavistustakaan.

— Mitä sinä silloin tekisit? kysyi kalifi.

— Sen minä sanon sinulle. Tiedäthän, että kaupunkimme on jaettu kortteleihin, ja joka korttelilla on oma moskeansa, joka moskealla imani, jonka tulee hoitaa jumalanpalvelusta ja olla hyvänä esimerkkinä seurakuntalaisillensa. Mutta meidän korttelimme imani ei täytä laisinkaan velvollisuuttansa. Hän ei selitä yhtään koraania, mutta sen sijaan hän on hyvin karkäs selittämään kanssaihmistensä sanoja ja tekoja huonolla tavalla, panettelee ja pitää heitä kovassa kurissa ja ottaa vastaan lahjoja. Jos olisin kalifi, niin ensi työkseni määräisin hänelle neljäsataa raippaa jalkapohjiin ja sitten antaisin hänen ratsastaa aasin selässä ympäri kaupunkia istuen takaperin sen selässä, aasin häntä ohjaksinaan, ja mies, joka taluttaisi häntä, saisi huutaa: "Ratsastakoon takaperin se, joka selittää takaperin Jumalan sanaa." Toiseksi määräisin kaksisataa raipaniskua kullekin noista neljästä kauppiasta, jotka asuvat tuossa kadun toisella puolen ja sekottavat hiekkaa jauhoihin ja myöväät sitä sitten köyhille. Ja kolmanneksi työkseni tekisin kepposet entisille ystäväilleni.

— Millaiset ne kepposet olisivat? kysyi kalifi.

— Sitä en tiedä. Mutta kyllä kai minä keinon keksisin, jos vain pääsisin kalifiksi, sanoi Abu Hassan.

— Niin, niin, kukapa tietää, mitä voi tapahtua!

Kalifi nyökkäsi päätään ja nauroi. Abu Hassanin toiveet huvittivat häntä suuresti ja hän alkoi tuumia, miten hän voisi ne täyttää. Pila oli hyvä, eikä uusi kalifi hoitaisi niinkään hullusti tointansa, sillä hän puhui sekä viisaasti että oikeudenmukaisesti. Voisipa todellakin olla huvittavaa nähdä miten hän käyttäytyisi.

— Rakas ystäväni, sanoi hän, sinun toiveesi miellyttää minua niin suuresti, että todellakin toivoisin voivani sen täyttää. Mutta ainakin voimme juoda sen onneksi!

Hän tarttui itse viinikannuun ja kaatoi toisillekin. Samassa hän viittasi ulos ikkunasta kadulle, josta kuului melua, ja kun Abu Hassan kiiruhti ikkunan luo katsoakseen mitä ulkona tapahtui, niin kalifi sekotti unipulverin Abu Hassanin viinipikariin.

Sitten hän nosti pikarinsa ja joi isäntänsä maljan. Mutta tuskin Abu Hassan oli laskenut pikarinsa jälleen pöydälle ja käynyt istumaan entiselle paikallensa, niin hän tunsu päätänsä pyörryttävän. Hän vaipui kokoon istuimelleen, pää painui alas rinnalle ja hän nukahti sikeään uneen.

Kalifi viittasi Giafarille ja käski hänen heti mennä hakemaan pari vahvaa kantajaa. Hetken kuluttua Giafar palasikin jo takaisin mukanaan kaksi orjaa, jotka nostivat Abu Hassanin olkapäilleen. He kantoivat hänet kuninkaalliseen palatsiin ja laskivat hänet sohvalle Harun al Rashidin omassa makuuhuoneessa.

He kantoivat Abu Hassanin kuninkaalliseen palatsiin.

Kun orjat olivat menneet, niin kamaripalvelijat käskettiin sisään ja he pukivat Abu Hassanin ylle kalifin yönutun, ja kantoivat hänet vuoteeseen, jossa hän sai nukkua levossa ja rauhassa.

Sitten Harun al Rashid käski koko hovinsa saapuville ja sanoi heille, että kaikkien tuli seuraavana päivänä kohdella Abu Hassania kuin oikeata kalifia, täyttää kaikki hänen käskynsä ja kunnioittaa häntä aivankuin Harun al Rashidia itseäänkin.

Kaikki läsnäolijat kumarsivat maahan saakka merkiksi, että he tottelisivat kalifin käskyä ja poistuivat sitten kukin tahollensa. Kalifi meni myös itse levolle.

Seuraavana päivänä hän nousi varhain ylös, sillä hän tahtoi itse olla näkemässä, kun Abu Hassan heräisi komeuteensa ja loistoonsa. Hän meni makuuhuoneensa viereiseen suojaan, jonka seinässä oli pieni ristikkoikkuna, ja siitä hän saattoi kenenkään huomaamatta tarkastella Abu Hassania ja seurata kepposensa menestymistä.

Juuri kun kalifi oli asettunut paikoilleensa ikkunan ääreen, astuivat kaikki nekin, joilla oli tapana aamuisin käydä tervehtimässä kalifia itseänsä, Abu Hassanin luo. Siinä oli ministereitä ja visiirejä, hoviherroja ja virkamiehiä, kamaripalvelijoita ja orjia, ja kaikki he nyt asettuivat juhlallisina ja arvokkaina Abu Hassanin vuoteen ympärille. Ei kukaan edes uskaltanut vetää suutaan nauruun, sillä he tiesivät, että kalifi näki koko näytelmän, ja rankaisisi ankarasti sitä, joka uskaltaisi rikkoa hänen käskyänsä vastaan ja pilata hänen huvinsa.

Kun kukin oli asettunut paikallensa, astui Giafar esiin ja piteli hetken aikaa etikkaan kastettua sientä Abu Hassanin nenän alla ja vetäytyi sitten kiireesti taas paikoilleensa.

Hassan aivasti, oikoi jäseniänsä ja avasi silmänsä. Ja samassapa hän nosti päänsä äkisti pystyyn ja katseli unimielissään ja hämillään ympärilleen. Missä hän oli? Miten hän oli tullut tänne? Samassa hän muistikin eilisen keskustelunsa kauppiaan kanssa. Varmaan hänen päässään pyörivät yhä nuo tyhjäät puheet, miten hän oli toivonut saavansa olla yhden päivän kalifina, ja nyt tuo mielijohde varmaan sekaantui hänen unelmiinsakin. Ja siksi hän laskeutui uudelleen alas päänalukselleen ja yritti nukkua.

Mutta siitäpä ei tullutkaan mitään. Mesrur, orjien päällikkö, astui nyt hänen vuoteensa ääreen ja kumarsi syvään.

— Suurivaltainen herra, kaikkien oikeauskoisten hallitsija, suvaitse jo nousta toimittamaan aamuhartauttasi, sillä aurinko nousee pian! sanoi hän.

Nyt Abu Hassan kohoutui jälleen vuoteellaan ja katseli hämmästyneenä ympärilleen, sillä kaikki, ihmiset, äänet, huone, päivänvalo, kaikki näytyi hänestä niin todelliselta ja elävältä, ettei hän voinut enää luulla uneksivansa.

Kalifi katseli ristikko-ikkunan kautta viereiseen huoneeseen.

Mutta missä ihmeessä hän oli? Hän ei tuntenut ainoatakaan ihmistä ympärillensä, ei edes Giafaria, sillä edellisenä päivänä hänellä oli ollut valepuku, irtoparta leuassa ja irtokulmakarvat kulmilla.

Äkkiä hänen silmänsä osuivat komeaan, kultakirjailtuun pukuun ja jalokivillä koristettuun turbaaniin, joita yksi orjista ojensi häntä kohti.

Tuohan oli Harun al Rashidin puku ja turbaani, nehän jokainen Bagdadin asukas tunsi!

Hän tarttui päähänsä. Oliko hän tullut hulluksi, vai olisiko Allah kuullut hänen toiveensa ja tehnyt hänestä kalifin? Kaikki hänen ympärillään kumarsivat hänelle maahan asti, ikäänkuin hän olisi ollut kalifi.

Mutta eihän se sittenkään voinut olla mahdollista! Tiesihän hän olevansa Abu Hassan, äitinsä poika eikä kukaan muu, vaikka harhakuvat hänen ympärillään näyttivätkin niin ihmeen eläviltä. Ja hän laskeutui jälleen maata.

Mutta rauhaa hän ei saanut. Tuskin hän oli painanut korvansa vasten tyynyä, kun Giafar astui hänen luoksensa ja kuiskasi hänen korvaansa:

— Kaikkeinarmollisin herra ja kalifi, sanoi hän, et koskaan ennen ole nukkunut näin kauan. Aurinko on jo korkealla taivaalla ja rukoushetki on jo mennyt ohitse. Mutta suvaitse nyt nousta ja tulla neuvottelusaliin, sillä siellä odottavat sinua lähettiläät kaikista valtakunnan maakunnista, ja kansaa on keräytynyt idästä ja lännestä kuulemaan sinun viisaita tuomioitasi ja päätöksiäsi.

Hassan kohosi kyynärpäänsä varaan ja siveli silmiänsä. Mutta kun tuo harhanäky ei sittenkään kadonnut, niin hän huudahti niin kovasti, että ääni kuului aina ulos kadulle saakka:

— Mutta missä ihmeessä minä olen?

Kaikki hoviherrat, ministerit ja orjat painoivat käden sydämelle ja kumartuivat maahan aivankuin tuulessa huojuvat kaislat.

— Omassa palatsissasi, kaikkivaltias herra, vastasivat he.

Silloin viittasi Abu Hassan luokseen lähimpänä olevan orjan.

— Sano minulle suoraan, keneksi sinä luulet minua? kysyi hän.

— Kaikkien oikeauskoisten hallitsijaksi, vastasi orja, eikä hänen kasvoissaan kuvastunut mitään muuta kuin kaikkein syvintä kunnioitusta. Ja lakkaamatta kumartaen hän astui takaperin takaisin paikallensa.

Mutta Hassan suuttui, kun hän ei voinut hallita tätä ihmeellistä mielikuviansa leikkiä, jonka vallassa hän luuli olevansa.

— Tule tänne! huusi hän Mesrurille. Luuletko sinä todellakin, että te voitte saada minut uskomaan, että olisin muka kalifi? Ei, veikkonen, niin tyhmä minä en ole.

Mesrur laski kätensä ristiin rinnalle ja kumarsi syvään.

Mesrur laski kätensä ristiin rinnalle ja kumarsi syvään.

— Salli minun, kaikkeinarmollisin herra ja kalifi, kysyä sinulta, miten sinä jaksat, sanoi hän. Sinä olet varmaan nähnyt pahoja unia, koska et tunne omaa palatsiasi etkä omia palvelijoitasi, niin, etpä edes tiedä kuka oikeastaan olet. Mutta pitäisihän sinun toki luottaa meihin, uskollisiin orjiisi,

jotka olemme niin kauan palvelleet sinua. Enkö minä, joka olen joka ainoa aamu ojentanut sinulle takkisi ja pesuvatsi, enkö minä tietäisi, että sinä olet minun rakkain herrani ja kalifini! Oi, herra, jos olemme rikkoneet sinun tahtoasi vastaan, ja jos tahdot meitä rangaista, niin sano, mitä me olemme tehneet, mutta älä väitä, ettet tunne meitä!

Tämä puhe, joka näytti ilmaisevan syvää surua, täytti tarkoituksensa. Olisiko palvelija voinut puhua tuolla tavalla, ellei hän tarkoittanut mitä hän sanoi?

Abu Hassan tuli äkkiä aivan rauhalliseksi.

— No, sanoi hän, koska todellakin näyttää siltä, kuin Allah olisi suvainnut tehdä minut teidän herraksenne ja kalifiksenne, niin en huoli sen kauemmin tuumailla, miten se on käynyt, vaan tyydyn kohtalooni. Olkaa hyvät, minä sallin teidän pukea ylleni!

Hän ojensi jalkansa, jotta kengät vedettäisiin hänelle jalkaan. Kaikki orjat hyökkäsivät esiin samalla kertaa, toiset toivat pesuvettä, toiset hyvänhajuisia öljyjä, toiset taas vaatteita ja kallisarvoisia koristeita, joilla he koristivat uutta kalifia.

Kun hän oli valmis, huusi Giafar:

— Tehkää tilaa kalifille!

Ja kaikki palvelijat ja hoviherrat asettuivat kahteen riviin, ja kun Abu Hassan ja Giafar kulkivat heidän ohitsensa, niin he sanoivat kaikki kovalla äänellä:

— Allah antakoon armolliselle hallitsijallemme hyvän päivän!

Mutta Harun al Rashid, joka oli seisonut ristikkoikkunan ääressä ja nauranut, kiersi toista tietä neuvossaliin ja piiloutui verhon taakse, jotta hän salassa saattaisi nähdä mitä nyt tapahtuisi.

Vahdit avasivatkin jo samassa suuret ovet, ja Abu Hassan astui sisään Giafarin ja koko saattojoukkonsa kanssa.

Hän ei näyttänyt olevan vähääkään hämillään, kun hän astui suoraan valtaistuimen luo, otti valtikan käteensä ja kävi istumaan, samalla kun ministerit ja neuvosherrat asettuivat hänen ympärilleen. Rummunräminää kuului salin perältä ja ovet avautuivat vieläkin kerran. Emiirit loistavissa puvuissaan astuivat saliin ja heidän jäljessään kaikki vieraat lähettiläät.

Emiirit loistavissa puvuissaan astuivat saliin.

Kukin vuorossaan astui hitaasti ja juhlallisesti Abu Hassanin eteen ja tervehtiessään häntä syvällä kumarruksella sanoi:

— Siunattu ollos sinä, oi herra ja kalifi, siunattu tämä päivä, jolloin silmäni sinut näkevät!

Seurasi sitten hetken äänettömyys ennenkuin ryhdyttiin asioiden käsittelyyn.

Lähettiläät astuivat esiin ja esittivät asiansa. Emiirit puhuivat lämpimästi uudelle kalifille monesta eri asiasta, ja suurvisiiri esitti valituksia, joita Bagdadin asukkaat olivat nostaneet toisiansa vastaan.

Kaikkia näitä asioita tuli Abu Hassanin nyt tuomita, ja hän tekikin sen niin arvokkaasti ja älykkäästi, että oikea kalifi piilossansa oli aivan ihmeissään. Hänen täytyi tunnustaa, ettei hän itsekään olisi voinut niistä suoriutua sen paremmin.

Kun kaikki asiat vihdoin olivat suoritettut, ja Giafar aikoi julistaa neuvottelun päättyneeksi, niin

Abu Hassan käski hänen vielä odottaa hetken aikaa.

— Anna avata ovet vielä kerran! sanoi hän.

Giafar viittasi vahdeille, ja ovesta astui nyt sisään surkean näköinen imani, jota kaksi henkivartiostoon kuuluvaa miestä talutti. Asian laita oli nimittäin se, että Abu Hassan oli asioiden käsittelyn väliaikana antanut käskyn hakea paikalle tuon kelvottoman papin josta hän edellisenä päivänä oli puhunut Harun al Rashidille. Hän ei ollut unohtanut, miksi hän oli halunnut tulla kalifiksi.

— Sinä kelvoton imani! sanoi hän hänelle. Minä tiedän, kuinka jumalattomasti sinä elät, ja että olet häpeäpilkkuna koko siinä kaupunginosassa, jossa asut. Varoitukseksi kaikille muille tuomitsen minä sinulle neljäsataa raipaniskua jalkapohjiin ja päälle päätteeksi saat ratsastaa takaperin aasin selässä ympäri kaupunkia, ja vahti, joka sinua kuljettaa, huutakoon kaikelle kansalle: Ratsastakoon takaperin se, joka selittää takaperin Jumalan sanaa!

Ratsastakoon takaperin se, joka selittää takaperin Jumalan sanaa!

Salissa kajahti ääretön riemu, sillä moni tunsu tuon jumalattoman imanin, joka niin kauan oli saanut rankaisematta viettää huonoa elämäänsä. Ja kaikkien mielestä hän oli saanut ansaitun palkkansa, kun hänet kauhusta kokoonlyyhistyneenä kuljetettiin ulos rangaistustaan kärsimään.

Mutta samassa kun hänet vietiin ulos, saattoivat vahdit neljä muuta rikollista sisään. Siinä oli nyt nuo neljä kauppiasta, joilla oli tapana sekottaa hiekkaa jauhojen sekaan ja myöä sitä sitten köyhille. Abu Hassan oli salassa lähettänyt myös heitä hakemaan.

— Te roistot! sanoi hän uhaten heitä sormella, kun he tulivat hänen eteensä. Te aioitte rikastua pettämällä köyhiä kansalaisianne. Mutta palkaksenne saatte kaksisataa raipaniskua jalkapohjiinne, ja tästälähin teidän täytyy aina kantaa kaulassanne hiekkapussia, jotta se painaisi teidän sydäntänne.

Taaskin kajahti salissa riemu, sillä kaikki iloitsivat, kun näiden pettureiden viekkaus tuli ilmi ja rangaistuksi. Se oli terveellinen muistutus kaikille muillekin epärehellisille kauppiaille, sillä niitä oli kaupungissa yllinkyllin.

Mutta kun nuo neljä rikollista astuivat ulos salista, katseet maahan luotuina, niin ovet pysyivät yhä edelleenkin auki, sillä joukko koreapukuisia nuoria miehiä tunkeutui nyt sisään saliin. Ne olivat Abu Hassanin entisiä ystäviä, jotka hän myös oli kutsuttanut paikalle.

He näyttivät varsin ällistyneiltä, sillä he eivät voineet ymmärtää, miksi kalifi oli kutsuttanut heidät niin äkkiä luokseen, mutta he astuivat sittenkin selät kenossa sisään ja näyttivät hyvin kopeilta, sillä eipä ollut niinkään pieni kunnia tulla kutsutuksi kalifin palatsiin.

— Astukaa lähemmäksi, ystäväni, ja katselkaa minua! sanoi Abu Hassan.

Ja ystävät astuivat aivan valtaistuimen ääreen ja katselivat häntä. Mutta silloinpa heidän kasvonsa muuttuivatkin niin ihmeen kummallisiksi. Toiset tulivat aivan vihreiksi, toiset keltaisiksi. Toiset irvistelivät, ikäänkuin he olisivat yrittäneet hymyillä, toisten hampaat alkoivat kalista.

— Tunnetteko minut? kysyi Abu Hassan.

Mutta silloin he heittäytyivät kaikki maahan, niin että lattia tärisi.

— Hyvä, sanoi Abu Hassan. Minä näen, että tunnette minut. Kiitos viimeisestä. Tarkoitin sitä kertaa, jolloin te ajoitte minut ulos ovesta.

— Armoa, armoa, armoa! huusivat kaikki ystävät maatessaan valtaistuimen juuressa ja vapistessaan kuin haavan lehdet.

**Armoa! Armoa! huusivat kaikki
ystävät.**

— Niin, sanoi Abu Hassan, tiedänhän minä, ettei teidän tarkoituksenne ollut olla epäystävällisiä vanhalle ystävälle. Te laskitte vain leikkiä. Ja tullakseni siitä vakuutetuksi minä lähetinkin teitä tänne hakemaan. Itse en enää kaipaa teidän apuanne, minä kun nyt olen kohonnut näin suuresti arvossa ja tullut kalifiksi. Mutta köyhiä on sittenkin yllin-kyllin tässä kaupungissa. Lähtekää kotinne ja tuokaa tänne niin paljon rahaa, kuin olisitte halukkaat minulle antamaan, jos olisin avun tarpeessa. Minä annan ne sitten köyhille.

Salissa kuului ikäänkuin sadottain lintuja olisi pyrähtänyt lentoon, niin äkkiä ystävät kohosivat maasta ja kiiruhtivat kotiin hakemaan lahjoja ja rahoja kalifille. Abu Hassan ei ehtinyt kuin hetken aikaa jutella vieraiden maiden lähettiläiden kanssa, kun hänen entiset juomatoverinsa palasivat jo takaisin tuoden mukanaan mitä kallisarvoisimpia lahjoja. Toiset toivat kultarahoja, toiset taas koristeita ja hopeakaluja, sillä kaikilla ei ollut aikaa hankkia rahaa. Muutamien lahjat olivat niinkin kallisarvoisia, että ne vastasivat neljättä osaa heidän omaisuuttaan, sillä kukin halusi antaa enimmän päästäkseen uuden kalifin suurimpaan suosioon.

— Hyvä, hyvä, sanoi Abu Hassan, nyt minä näen, että te säälitte köyhiä. Saatte mennä.

Sitten hän antoi kaikki aarteet kuninkaalliselle almujenjakajalle, ja ystävät, jotka olivat luulleet, että heitä pyydetäisiin aterialle, saivat pötkiä tiehensä pitkin nenin.

Mutta salissa nousi suuri ilo, kaikki hoviherrat ja visiirit ja emiirit, vieläpä orjatkin nauroivat, sillä jokaisen oli hauska nähdä, miten kavalat ystävät saivat ansaitun palkkansa.

Mutta Abu Hassan otti sormestaan kauneimman sormuksensa. Mesrur oli ojentanut sen hänelle aamulla, kun hän puki yllensä, ja timantti, joka loisti siinä, oli suuri kuin kirsikka.

— Ota tämä sormus, sanoi hän yhdelle palvelijoistansa, ja vie se Abu Hassanin äidille ja sano hänelle paljon terveisiä pojaltansa, kalifilta!

Hän selitti tarkalleen talon, missä hän asui, ja nousi sitten arvokkaasti ja levollisesti valtaistuimelta, käski Giafarin hajoittaa neuvottelun, viittasi jäähyväisiksi läsnäoleville ja läksi pois salista samaa tietä, kuin hän oli tullutkin.

Mutta Giafar kiiruhti hänen jäljessään ja vei hänet juhallisesti koristeltuun ruokasaliin, missä viidensadan hengen suuruinen kuoro alkoi laulaa kaikkein ihanimpia lauluja samassa hetkessä kun hän astui sisään. Seitsemän kultaista kynttiläkruunua riippui katosta ja niistä levisi valo, joka oli päivänvaloakin voimakkaampi. Seinillä kimaltelivat kultaukset ja jalokivet, ja keskellä lattiaa seisoi suuri pöytä, joka oli täynnä mitä herkullisimpia ja hyvähajuisimpia ruokia.

Giafarin kehotuksesta hän kävi istumaan ja alkoi syödä, ja kaiken aikaa kuului palmupuiden muodostamasta lehdosta suloista soittoa, ja seitsemän nuorta, kaunista tyttöä leijaili sisään käsissään viuhkat, joilla he löyhöttelivät hänen kasvojansa ja tarjosivat hänelle ruokaa aterian kestäessä.

— No, jos näen yhä vieläkin unta, niin on tämä kaikkein ihaninta unta, mitä maan päällä voi nähdä, ajatteli Abu Hassan.

Ja ilomielissään hän pyysi tyttöjä istumaan pöytään ja syömään hänen kanssaan, vaikka he olivatkin niin ujoja, etteivät juuri uskaltaneet koskea mihinkään. Mutta silloin hän pani itse ruokaa heidän eteensä, laski leikkiä heidän kanssansa ja kysyi heidän nimiänsä.

Niin, ensimmäinen oli nimeltään Kuutar, toinen Lilja, kolmas Kamelia, neljäs Annansilmä, viides

Orvokki, kuudes Kirkassilmä ja seitsemäs Ruusunnappu.

Ja hän oli niin kohtelias ja laski niin paljon leikkiä, että hän sai kaikki nauramaan, mitä he eivät koskaan ennen olleet tehneet, ja oikea kalifi, joka seisoj palvelijoiden takana piilossa, nauroi myöskin.

Kun ateria oli loppunut, niin Kuutar antoi merkin toisille orjille, ja nämä kiiruhtivat heti esille kantaen kultaista pesuvatia ja kukkasellista silkkippyhettä. Abu Hassan kasteli kätensä vedessä, pyyhki ne silkkiiliinaan ja nousi ylös.

Heti soittokunta alkoi soittaa marssia. Viereisen huoneen ovet avattiin selkoselälleen ja nuo seitsemän neitosta saattoivat Abu Hassanin sinne.

Tämä sali oli vieläkin loistavampi kuin edellinen. Kultaa ja jalokiviä säkenöi ikkunapuitteista, matto oli vihreätä samettia ja niin paksu, että olisi voinut luulla kävelevänsä pehmeässä ruoossa, ja kun kävi sohvapatjoille istumaan, niin tuntuipa siltä kuin olisi keinunut keveillä pilvillä.

Herkullisia hedelmiä oli pöydällä huoneen nurkassa, ja kun Abu Hassan kävi sohvaan istumaan, niin taaskin tuli seitsemän nuorta tyttöä juoksujalassa saliin, otti kultaiset hedelmämaljakot käsiinsä ja tarjosi hänelle. Mutta hän pyysi heitäkin istumaan viereensä, ja ilo kohosi yhä korkeammalle.

Täten aika kului nopeasti, eikä Abu Hassan huomannutkaan, että oli jo ilta. Silloin ovet avautuivat vielä kolmanteenkin saliin ja nuoret tytöt kuljettivat nyt hänet keskessään sinne.

Häikäisevä valomeri tulvahti täällä häntä vastaan, sillä neljätoista aitokultaista kynttiläkruunua valaisi salia. Täällä ei ollut katettua pöytää. Sen sijaan sinne tuli taaskin seitsemän valkeapukuista nuorta tyttöä, joilla oli helmiä ja kultakoristeita, ja kullakin oli kädessä kultainen viinimalja ja kultainen pikari.

Kun Abu Hassan oli käynyt istumaan kaikkein kauneimmalle, silkillä päällystetylle sohvalle, tulivat tytöt tanssien hänen luoksensa. Yksi joukosta astui piiristä esiin, laskeutui polvilleen maahan, kaatoi viiniä pikariin ja tarjosi sen hänelle.

Yksi joukosta astui esiin ja tarjosi Abu Hassanille pikarin.

Niin hyvää viiniä ei hän eläissään ollut juonut, ja kun hän tahtoi lisää, niin hän viittasi vain tanssiville tytöille, niin heti oli yksi heistä valmis täyttämään hänen pikarinsa.

Jotta tytöt saisivat levätä tanssin välillä, kutsui hän heidät viereensä istumaan ja hän jutteli ja laski leikkiä kaikkien kanssa. Sellaista iloa ei koskaan ennen ollut vallinnut Harun al Rashidin palatsissa.

Kun keskiyö lähestyi, arveli kuitenkin oikea kalifi, että iloa oli ollut riittämään asti. Salaa hän antoi merkin yhdelle valkeapukuisista tytöistä, antoi hänelle unipulverin ja käski tämän sekottaa sen Abu Hassanin viiniin.

Tyttö pani sen salaa siihen pikariin, joka hänellä oli kädessä, kaatoi sen täyteen viiniä ja tarjosi sen Abu Hassanille pyytäen, että hän tyhjentäisi tämän pikarin alamaistensa onneksi.

— Olkoon menneeksi, sanoi hän. Eläkööt onnellisina ja tyytyväisinä minun valtikkani kunniaksi!

Mutta heti kun viimeinen pisara oli mennyt hänen kurkustaan alas, kaatui hän patjoja vasten ja vaipui yhtä sikeään uneen kuin silloinkin, kun hänet tuotiin palatsiin.

Harun al Rashid astui nyt palvelijoiden joukosta esiin yhdessä Giafarin ja Mesrurin kanssa ja hän lähetti kaikki työt ja orjat pois paitsi kahta, jotka saivat toimekseen tuoda Abu Hassanin omat vaatteet, pukea ne hänen ylleen ja viedä hänet sitten takaisin hänen omaan asuntoonsa.

Mutta kalifilla oli koko päivän ollut niin hauska, ettei hän tahtonut tähän lopettaa pilaansa. Hän tahtoi nähdä miten Abu Hassanin herätessä kävisi, ja sitä paitsi oli hän oppinut panemaan niin suurta arvoa häneen, että hän arveli velvollisuudekseen antaa hänelle jonkinmoisen selityksen.

Puettuna kalifin pukuun ja Giafarin seuraamana hän läksi siis kantajien jäljissä Abu Hassanin taloon.

Kun he olivat saapuneet perille, niin kolkuttivat orjat talon ovelle, ja hetken kuluttua näkyi tulta ikkunasta. Abu Hassanin vanha äiti oli herännyt kolkutukseen ja tuli nyt avaamaan ovea, lamppu kädessä.

Mutta hän peräytyi kauhusta nähdessään poikansa kankean ruumiin, jota kaksi vierasta miestä kantoi, ja kalifin heidän jäljessään koko kuninkaallisessa komeudessaan. Hän oli ollut hyvin huolissaan, kun Abu Hassan oli kadonnut kotoa, ja ihmeteltyt suuresti sitä ihmeellistä lahjaa, jonka hän oli saanut pojaltaan, kalifilta, mutta nyt hän oli varmasti vakautunut siitä, että jotakin pahaa oli tapahtunut.

Mutta kalifi rauhoitti häntä.

— Älä pelkää, hyvä vaimo! sanoi hän. Päästä meidät vain poikasi huoneeseen, jotta voimme laskea hänet vuoteeseen makaamaan, niin selitän sinulle koko jutun.

Vaimo astui edeltä ja molemmat miehet kantoivat Abu Hassanin vuoteeseen. Sitten orjat läksivät pois. Mutta Harun al Rashid ja Giafar jäivät taloon.

— Nyt, sanoi kalifi, saat tietää, miksi me olemme täällä.

Ja hän kertoi sitten koko jutun alusta alkaen, siitä saakka kun Abu Hassan ensin kohtasi hänet sillalla aina siksi kunnes hän toisen kerran juotti hänelle unijuomaa, ja kehui sitten hänen älykkäisyyttään ja sukkeluuttaan ja miten paljon huvia hän oli tuottanut hänelle.

— Mutta tämä pila ei ole täydellinen, jollen saa olla mukana näkemässä hänen heräämistänsä. Sentähden pyydän saada jäädä tänne yöksi. Sitä paitsi haluan aamulla päästä sellaiseen paikkaan, josta voin hänen huomaamattaan nähdä ja kuulla kaikki. Mutta lupaa, ettet anna meitä ilmi.

Abu Hassanin äiti oli tietysti kovin mielissään kalifin ystävällisyydestä ja kiiruhti laittamaan kuntoon korkealle vieraalle yösijaa.

Varhain seuraavana aamuna hän herätti heidät ja osoitti heille paikan erään esiripun takana, joka erotti Abu Hassanin makuusuojan hänen pukuhuoneestaan. Sinne he saattoivat kuulla joka sanan makuuhuoneesta ja esteettömästi nähdäkin esiripussa olevien ratkeamien kautta.

Giafar antoi nyt Abu Hassanin äidille sienen, joka oli kastettu etikkaan, ja neuvoi häntä miten hänen tuli pitää sitä poikansa nenän alla saadakseen hänet heräämään. Vanha vaimo tekikin niinkuin häntä neuvottiin ja vetäytyi sitten nopeasti pois vuoteen äärestä.

Kaikkein ensiksi kuului kova aivastus, sitten Abu Hassan avasi silmänsä ja katseli unisena ympärilleen.

— Giafar! huusi hän. Mesrur! Ettekö kuule?

Hetken aikaa hän makasi ja odotti, mutta sitten hän alkoi taas huutaa, joskin toisia nimiä.

— Kuutar! Orvokki! Annansilmä! Ruusunnappu!

Kun ei kukaan saapunut, tuli hän hyvin hämillensä, kohosi kyynärpäänsä varaan ja siveli kädellään otsaansa selvitteläkseen ajatuksiaan.

— Missä ovat kaikki minun orjani? mutisi hän itsekseen. Kyllä minä heitä vielä opetan. Ja missä ovat kaikki muutkin, jotka eilen olivat niin ihmeen kohteliaita? Ovatko he nukkuneet yli ajan?

Mutta kun hän sai silmänsä oikein auki ja oli ehtinyt katsella tarkemmin ympärilleen, hämmästyti hän entistään enemmän. Hänestä tuntui ikäänkuin hän olisikin ollut taas siinä samassa huoneessa, jossa hän asui ennen ollessaan Abu Hassan. Mutta kuinka se oli mahdollista, nyt kun hän oli tullut kalifiksi? Varmaan hän uneksi vielä.

No, kyllä siitä on helppo ottaa selkoa. Hän puraisi sormeensa niin kovasti, että veri alkoi juosta ja valui alas vaatteille ja hän itse huudahti tuskasta.

Ei, ei hän enää nukkunut. Sitten varmaan hänen mielikseen oli huone järjestetty samanlaiseksi, kuin hänellä oli ennen kotonaankin ollut. Mutta oliko tuo nyt laita, että hänet jätettiin näin yksin. Ja hän alkoi huutaa niin kovaan kuin hän jaksoi:

Äiti tuli avaamaan lamppu kädessä.

— Giafar! Mesrur! Missä te olette? Kiiruhtakaa tänne!

Kalifi ja Giafar olivat pakahtua nauruun esirippunsa takana.

Kalifi ja Giafar olivat pakahtua nauruun.

Mutta kun Abu Hassan ei lakannut huutamasta, vaan oli herättää kaikki naapuritkin melullansa, niin hänen äitinsä meni hänen luokseen ja kysyi mitä ihmeen peliä hän piti.

Abu Hassan mittaili häntä kiireestä kantapäähän saakka, ojensi itsensä suoraksi ja teki kopean liikkeen kädellensä.

— Keneksi luulet minua, koska uskallat täten minua kohdella? kysyi hän.

— Keneksikö luulen sinua! toisti äiti. Kukapa muu sinä olisit kuin minun rakas poikani, Abu Hassan?

Mutta silloin Abu Hassan vimmastui.

— Mitä sinä uskallat väittää? huusi hän. Etkö tiedä, etkö näe, että minä olen kalifi, kaikkien oikeauskoisten hallitsija? En minä ole Abu Hassan. Allah on korottanut minut valtaistuimelle, jotta tuomitsisin ihmisiä lain ja oikeuden mukaan. Enkö muka lähettänyt sinulle eilen sormusta sormestani ja käsenyt viedä terveiset pojaltasi, kalifilta, jotta sinäkin saisit tietää, mihin arvoon olin korotettu.

— Kyllä, sen sinä teit, änkytti vanha vaimo. Mutta hän ei ehtinyt sanoa sen enempää, sillä samassa Abu Hassan seisoikin suorana hänen edessään etusormi ojossa.

— Sinä siis tunnustat? huusi hän. Polvistu siis ja pyydä anteeksi, kun uskalsit minua puhutella niin röyhkeästi!

Olihan siinä selvä todistus, että hän oli kalifi, koska äitikin tunnusti saaneensa sormuksen.

Mutta vanha äiti pudisti päätään ja koetti puhua hänelle järkeä. Hän pyysi ettei hän ajattelisi enää eilistä päivää. Pitihän hänen huomata, ettei hän nyt enää ainakaan ollut kalifi. Makasihan hän omassa vuoteessansa, omassa vaatteissansa. Kaikki esineet huoneessakin olivat hänen omiaan, ja ikkunastahan hän saattoi nähdä naapurien talot. Ja pitäisihän hänen tuntea myös oma äitinsä, joka oli aina ollut hänelle rakas.

Vähitellen Abu Hassan tuli rauhallisemmaksi. Hän alkoi ymmärtää, että jotakin hullua varmaan oli tapahtunut.

— Voi, rakas äiti, sanoi hän, minustapa tuntuu melkein siltä, kuin sinä olisitkin oikeassa. Enhän minä voi olla kukaan muu kuin Abu Hassan vain. Varmaan en ollut aivan viisas.

Mutta kun hän rupesi muistelemaan kaikkia kalifin palatsin ihanuuksia, loistavia saleja, joissa hän oli saanut hallita, kaikkia visiirejä ja emiirejä, jotka polvistuivat hänen eteensä, Kuutarta, Orvokkia, Ruusunnuppua ja kaikkia muita, jotka olivat häntä palvelleet ja auttaneet, niin ajatukset alkoivat pyöriä sekaisin hänen päässänsä.

— Mutta olenpa sittenkin kalifi, huudahti hän ukkosäänellä ja iski nyrkkinsä pöytään. Minä opetan sinua, sinä vanha noita, osoittamaan kunnioitusta kaikkien oikeauskoisten hallitsijalle!

Hän aikoi hyökätä äitinsä kimppuun kurittaakseen häntä. Mutta samassa oikea kalifi työnsi esiripun syrjään ja seisoikin kuninkaallisessa komeudessaan Abu Hassanin edessä, kalifin vaippa hartioilla. Nyt Abu Hassan aivan kivettyi. Hän näki heti paikalla, että Harun al Rashid,

oikeauskoisten oikea hallitsija seisoi hänen edessään, ja hän vapisi pelosta ajatellessaan, että hän itse oli tahtonut esiintyä kalifina. Mutta samassa, kun hän ymmärsi, että Harun al Rashid oli huoneessa, tunsu hän myöskin hänet siksi kauppiaksi, joka oli ollut hänen vieraanaan, ja hän alkoi aavistaa, miten kaikki oli käynyt.

Sanaakaan sanomatta hän vihdoinkin polvistui maahan ja nosti ristiin pannut kätensä kalafia kohti.

— Nouse ylös! sanoi kalifi ja auttoi hänet ystävällisesti ylös. Ei sinulla ole syytä pyytää minulta armoa. Päin vastoin pitää minun pyytää sinulta anteeksi, kun olen sinun kustannuksellasi huvitellut.

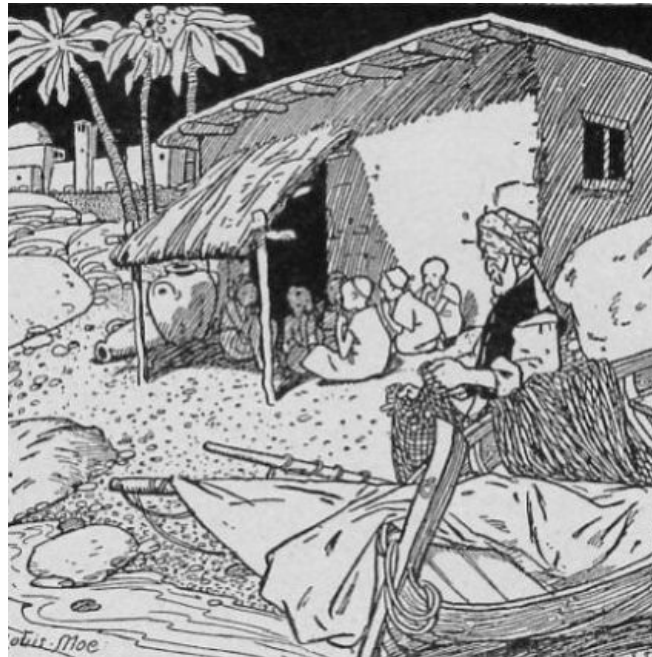
**"Nouse ylös",
sanoi Kalifi.**

Sitten hän kertoi, miten hänen oli tehnyt mieli täyttää Abu Hassanin toive ja antaa hänen olla päivän kalifina, ja kuinka paljon huvia hänellä oli ollut nähdessään, miten hän täytti tehtävänsä oikeauskoisten hallitsijana.

— Niin, kiitos avusta! lopetti hän puheensa ja puristi Abu Hassanin kättä. Olipa oikein ihanaa, kun kerrankin sain levätä hallitustoimistani kokonaisen päivän, varsinkin kun sain sijaisen, joka hoiti tehtäviä niin hyvin kuin sinä.

Abu Hassan nauroi nyt itsekin koko jutulle ja oli mielissäänsä, että hän oli saavuttanut hallitsijansa suosion. Ja hänen ilonsa muuttui vieläkin suuremmaksi, kun kalifi ehdotti hänelle, että hän muuttaisi äitinsä kanssa palatsiin asumaan ja lupasi antaa hänelle oman huoneustonkin. Hänen ei tarvitsisi tehdä muuta kuin silloin tällöin pitää hänelle seuraa ja huvittaa häntä hauskoilla jutuillaan. Abu Hassan suostui tähän, eikä hänen koskaan tarvinnut sitä katua. Sillä kalifi oli aina hänelle armollinen ja ystävällinen. Ja siten leikki oli kaikille mieleen ja sai hyvän ja onnellisen lopun.

Kalastaja ja henki.

Olipa kerran vanha kalastaja, jolla oli vaimo ja kolme lasta. Hän oli hyvin köyhä, mutta hän koetti kalastuksella elättää perhettään niin hyvin kuin taisi. Joka päivä hän laski verkkonsa neljästi mereen, mutta saalis oli enimmäkseen hyvin huonoa.

Eräänä päivänä hän läksi taaskin keskipäivän aikana merenrantaan ja laski verkkonsa veteen. Hän odotti kunnes se oli laskeutunut pohjaan, ja kun hän alkoi vetää sitä jälleen ylös, tunsu hän, että se oli kovin raskas. Hän veti sitä kaikin voimin ja iloitsi jo mielessäänsä, että vihdoinkin onni oli häntä suosinut ja verkkoon tarttunut oikein kosolta kaloja. Mutta kylläpä hän ällistyi, kun verkossa ei ollut ainoatakaan kalaa, vaan sen sijaan vanhan aasin raato, joka oli repinyt verkon monesta kohti rikki.

Pahoilla mielin kalastaja irrotti asin verkosta, korjasi rikkinäiset kohdat ja laski sen uudestaan mereen rukoillen Jumalalta nyt parempaa kalaonnea.

Tuskin verkko tälläkään kertaa oli painunut veteen, niin kalastaja alkoi vetää sitä ylös, ja se tuntui vieläkin raskaammalta kuin edellisellä kerralla. Kalastaja luuli taaskin saavansa koko kantamuksen kaloja, mutta pahastipa hän jälleen pettyi, kun verkkoon oli tarttunut vain kiviä ja liejua.

Hän puhdisti verkon ja huokasi istuessaan meren rannalla:

— Jumalalla ei suinkaan ole aikaa ajatella minua, koska hän niin kokonaan on hyljännyt minut!

Sitten hän heitti verkkonsa jälleen mereen ja rukoillen Jumalalta parempaa kalaonnea hän katseli, miten se hiljalleen vaipui syvyyteen.

Tälläkin kertaa verkko tuntui heti hyvin raskaalta, mutta kun hän veti sen ylös, niin ei siinä ollutkaan muuta kuin lasinsiruja. Ja alakuloisena hän alkoi taas puhdistaa verkkoansa.

Kolme kertaa hän oli jo turhaan heittänyt verkkonsa veteen, mutta hän päätti vielä kerran koettaa. Eiköhän Jumala häntä vihdoin armahtaisi ja antaisi hänelle edes hiukan saalista. Eihän hän voinut sallia, että hänen vaimonsa ja lapsensa kuolisivat nälkään.

Hän heitti siis vielä viimeisen kerran verkon veteen, ja hetken kuluttua se tuntui jälleen raskaalta. Kun hän sai verkon ylös, niin hän huomasi, ettei siinä tälläkään kertaa ollut kaloja, mutta sen sijaan raskas vaskipullo, joka sisälsi jotakin nestettä. Pullo oli tarkasti suljettu sinetillä. Kalastaja oli mielissään tästäkin saaliista, sillä saisihan hän sillä hiukan rahaa, kun hän sen möisi markkinoilla.

Kalastaja irroitti pullon verkosta ja koetti avata sitä. Kun hän vihdoin sai sen auki, yritti hän kaataa siitä nestettä käteensä, mutta vaikka hän olisi kallistellut pulloa kuinka paljon tahansa, niin eipä siitä sittenkään lähtenyt mitään. Ihmeekseen hän huomasi vain, että paksu savu alkoi nousta pullosta ja kohota aina ylös taivaaseen asti. Ja kun pullo vihdoin oli tyhjä, niin koko seutu oli paksun savun peitossa.

Vähitellen savu alkoi vetäytyä kokoon ja muodostua pilviksi, ja äkkiä kalastaja ihmeekseen näki edessään hirveän jättiläisen, jonka pää yletyi pilviin asti, mutta jalat koskettelivat maata. Pää oli niin suuri kuin kirkon kupu, kädet ikäänkuin heinähankoja, suu kuin kallioluola, hampaat kuin kivilohkareita ja silmät kuin kaksi suunnatonta lamppua.

Pää oli suuri kuin kirkonkupu.

Kalastaja vapisi pelosta nähdessään tuon hirviön, ja hampaat kalisivat hänen suussaan. Ja vieläkin enemmän hän kauhistui, kun hirviö huusi ukkosäänellään:

Kalastaja vapisi peloissaan nähdessään tuon hirviön.

— Jumala on yksi ja Salomon on hänen profeettansa! Anna minulle anteeksi, Salomon, mitä sinua vastaan olen rikkonut! En enää koskaan vastusta sinun tahtoasi.

Kun kalastaja tämän kuuli, rohkaisi hän mielensä. Tokkopa tuo hirviö olikaan niin pelottava, koska hän puhui noin nöyrästi.

— Puhutko sinä profeetta Salomonista? kysyi kalastaja hengeltä. Hänhän on maannut haudassaan jo tuhatkahdeksansataa vuotta. Mikä on sinulle tapahtunut? Miksi sinä olit sulkeutunut pulloon?

Henki katseli kalastajaa halveksien ja huudahti kovalla äänellä:

— Kurja raukka, kuinka sinä uskallat puhutella minua? Tiedä, että minä olen voimakkain kaikista hengistä! Sinä olet kuoleman oma!

Kalastaja pelästyi pahanpäiväisesti, mutta sanoi äkisti:

— Miksikä minun pitäisi kuolla? Minähän pelastin sinut juuri äsken pullosta.

— Sinun täytyy kuolla, sanoi henki taaskin ukkosäänellänsä. En voi muuta armoa sinulle suoda, kuin sallia sinun valita tavan, millä tahdot kuolla.

— Mitä minä sitten olen tehnyt, koska palkitset minua tuolla tavalla?

— Kuule siis, mitä sinulle kerron, sanoi henki. Ja kun olet kuullut kertomukseni, niin huomaat itsekin, etten voi toisin tehdä. Suuri joukko henkiä liittoutui kerta taivasta vastaan, ja minä olin heidän joukossansa. Me emme tahtoneet tunnustaa muuta valtaa olevankaan, kuin meidän omamme vain. Mutta profeetta Salomon oli sittenkin meitä voimakkaampi. Hänen palvelijansa ottivat kerta minut kiinni ja veivät hänen valtaistuimensa eteen. Hän istui siinä kaikessa komeudessaan ja loistossaan ja puhui minulle hyvin ystävällisesti. Hän lupasi minulle anteeksiantoa, jos tunnustaisin Jumalan kaikkivallan, mutta minä olin uhkamielinen. Silloin Salomon tuli kärsimättömäksi, antoi tuoda vaskipullon ja pani minut siihen. Hän sulki pullon sinetillänsä, jota me henget emme kykene rikkomaan, ja sitten hän käski heittää sen mereen, kaikkein syvimpään kohtaan. Eipä minulla ole ollut paljon toivoa, että koskaan enää saisin nähdä päivän valoa. Minä kaduin katkerasti tottelemattomuuttani. Ja maatessani syvällä meren pohjassa lupasin pyhästi, että jos joku pelastaisi minut ennenkuin vuosisata on loppuun kulunut, niin tekisin hänet rikkaaksi ja onnelliseksi. Mutta vuosisata meni menojaan, eikä kukaan tullut minua vapahtamaan. Silloin minä tein uuden lupauksen, sen nimittäin, että jos seuraavan vuosisadan kuluessa joku tulisi minua pelastamaan, niin antaisin pelastajalleni kaikki maailman aarteet. Mutta sekin vuosisata meni menojaan, eikä pelastajaa kuulunut. Kolmannen vuosisadan alkaessa lupasin korottaa pelastajani kuninkaaksi ja suojella häntä koko elinaikansa. Mutta ei sinäkään aikana kukaan säälinyt minua. Silloin minä sydämyin ja päätin, että jos joku nyt tulisi minua pelastamaan, niin hän olisi kuoleman oma. Ja katso, sinä olet pelastanut minut! Sinua tämä kova kohtalo nyt kohtaa!

Kalastaja joutui aivan suunniltansa. Hän pyysi ja rukoili, että henki armahtaisi häntä, mutta mikään ei auttanut. Tämä käski hänen vain sanoa, millä tavalla hän halusi kuolla, mutta hänen piti kiiruhtaa, sillä hänellä ei ollut aikaa tuhlata turhaan.

Kun kalastaja huomasi, ettei mikään tässä auttaisi, niin hän ajatteli suruissaan vaimoan ja lapsiaan, jotka varmaan kuolisivat nälkään, kun hän ei enää voinut pitää heistä huolta, ja äkkiä hän sai päähänpiston. Ehkäpä hän viekkaudella voisi pelastua tästä vaarasta.

— Suuri ja voimakas henki, sanoi kalastaja, jos sinä todellakin olet niin kovasydäminen, että tahdot kostaa hyvän pahalla ja tappaa minut, niin täytynee minun alistua kohtalooni, mutta lupaa minulle ainoan oikean Jumalan nimessä, että vastaat minulle yhteen kysymykseen, ennenkuin otat minut hengiltä.

Kun henki kuuli Jumalan nimen, niin häntä vapistutti, mutta hän ei voinut kieltäytyä, kun kalastaja vetosi siihen nimeen.

— Puhu, mutta nopeasti!

Silloin kysyi kalastaja:

— Kuinka sinä, joka olet niin suuri, voit mahtua noin pieneen astiaan? Ehkäpä koko juttusi on vain turhaa lorua!

— Etkö sinä usko, että minä olin tuon pullon sisällä? kysyi henki.

— En usko, jollen näe sitä omin silmin, vastasi kalastaja.

— No, jollet usko, sanoi henki, niin voinhan ryömiä sinne sisään.

Hän muutti itsensä savuksi, joka kohosi aina ylös taivaaseen asti, ja tunkeutui vähitellen pullon sisään, kunnes viimeinenkin jälki hänestä oli kadonnut.

Silloin kalastaja sulki pullon suun nopeasti ja huusi:

— Valitsepa nyt millä tavalla tahdot kuolla! Minä viskaan sinut takaisin mereen, mistä sinut löysinkin. Sen saat palkaksesi, kun hyvää tahdoit pahalla palkita.

Henki väanteli itseään pullossa ja koetti päästä pois vankeudestansa, mutta kalastaja oli painanut Salomonin sinetin pullon suulle, eikä henki voinut sitä rikkoa. Kun hänellä ei ollut muuta neuvoa, rupesi hän kauniisti rukoilemaan ja lupasi kalastajalle kultaa ja kalleuksia, jos tämä päästäisi hänet jälleen vapaaksi.

Mutta kalastaja nosti vaskipullon veneeseensä ja työnsi jo aluksensa vesille.

— Ei minun mieleni tee kuolla, sanoi kalastaja, ja koska olet maannut tuhatkahdeksansataa vuotta meren pohjassa, niin saat maata siellä vielä kauemminkin, aina tuomiopäivään asti. Enkö minä pyytänyt sinua armahtamaan itseäni, mutta välitkö sinä minun pyynnöstäni? Sentähden Jumala antoi sinut minun valtaani, jotta saisit ansaitun rangaistuksesi.

— Kuulehan, sanoi henki. Jos päästät minut vapaaksi, niin minä palkitsen sinua moninkertaisesti. Korkeimman nimessä minä vannon, että pidän lupaukseni.

Kalastaja tiesi, että henget pitävät aina lupauksensa, kun he vannovat jotakin Jumalan nimeen, sillä muuten heitä kohtaa ikuinen perikato. Ja ehkäpä hänellä ja hänen perheellään voisi olla jotakin hyötyäkin siitä, jos hän päästäisi hengen vapaaksi.

— No, koska sinä lupaat niin pyhästi, niin uskon sinua, sanoi hän hengelle ja nosti pullon veneestä maalle.

Kalastaja aukaisi pullon suun ja savu kohosi jälleen ylös ilmaan ja muodostui jättiläismäiseksi haamuksi. Mutta hän seisoi nyt kalastajan edessä nöyränä ja kiitti häntä sydämellisin sanoin pelastuksestansa. Sitten hän heitti pullon kauaksi mereen, jotta se ei enää tuottaisi hänelle harmia. Sen tehtyään hän käski kalastajan koota verkkonsa ja seurata hänen mukanaan.

He astuivat tietä myöten ja kulkivat kaupungin ohi korkealle kukkulalle, ja siitä he laskeutuivat alas suureen laaksoon. Siellä henki pysähtyi.

— Kuule nyt tarkoin mitä sinulle sanon, virkkoi henki. Sinä voit pelastaa erään onnettoman ihmisen ja samalla saavuttaa itsekkin onnen. Mutta yksin et voi sitä työtä suorittaa. Noudata siis tarkasti minun neuvojani, niin kaikki käy hyvin.

Henki veti kepillänsä ympyrän maahan, ja heti siihen ilmestyi kirkasta vettä. Ihmeissään kalastaja katseli eteensä, eikä voinut ymmärtää, mistä tuo järvi äkkiä oli tullut keskelle kuivaa maata. Se oli syvä ja vesi oli läpikuultavan kirkasta. Hän saattoi nähdä monen sylen syvyyteen, ja järven pohjalla hän ihmeekseen huomasi kokonaisen kaupungin, jossa oli komeita taloja ja kristallipalatsia. Kalat uiskentelivat edestakaisin talojen ikkunoista ja ovista, aivankuin ne olisivat olleet niiden omia asuntoja. Mutta olivatpa ne kummia kaloja! Toiset olivat sinisiä, toiset aivan valkeita, toiset taas tulipunaisia.

— Kerran päivässä vain saat heittää verkkosi veteen, sanoi henki. Joka kerralla saat neljä kalaa. Mutta kun viet nuo kalat sultaanille, niin hän antaa sinulle paljon rahaa, niin ettei sinun enää tarvitse puutteessa elää. Mitä sitten tapahtuu, sen saat tietää myöhemmin.

Heti kun hän oli puhunut loppuun, polki hän maata, ja maa avautui hänen jalkojensa juuressa ja tuo jättiläishenki katosi tietymättömiin.

Kalastaja hieroi silmiään tullakseen vakuutetuksi siitä, että hän oli valveilla, mutta kun hän yhä edelleen näki moniväristen kalojen uiskentelevan järven pohjassa, niin hän laski kiireesti verkkonsa veteen. Ja kun hän veti sen ylös, niin verkossa olikin neljä kalaa, sininen, punainen, keltainen ja valkoinen.

Hyvillä mielin kalastaja kiiruhti saaliineen kaupunkiin, astui sulttaanin palatsiin ja tapasi ovelta sulttaanin itsensä.

Sulttaani, jota alamaiset rakastivat, mutta viholliset pelkäsivät, nyökkäsi ystävällisesti kalastajalle päätään ja katseli hänen kalojansa.

Hän ihastui suuresti näihin kauniihin kaloihin ja käski rahavartijansa maksaa niistä kaksisataa sekiniä.

Kalastaja oli vähällä hypätä ilosta ilmaan, ja onnellisena hän läksi kotiinsa vieden mukanaan lihaa ja leipää ja kaikenlaista muuta hyvää vaimolleen ja lapsilleen. Nyt heillä oli mitä he tarvitsivat pitkäksi aikaa.

Mutta sulttaani antoi kalat visiirilleen, ja visiiri vei ne keittiöön ja käski kokin valmistaa niistä maukkaan aterian.

Kokki perkasi ja huuhtoi ne hyvin, pani paistinpannun tulelle ja paistoi ne voissa, niin että ne kiehuivat ja pihisivät ja näyttivät oikein maukkailta.

Mutta juuri kun hän oli kääntämässä kaloja, avautui keittiön seinä, ja solakka, kaunis tyttö astui sieltä esiin. Hän oli puettuna hienoon silkkipukuun ja otsalla loisti jalokivillä koristettu päänauha.

Toisessa kädessään hänellä oli sauva, jolla hän liikutteli kaloja. Hän lausui seuraavat sanat:

Kirjokalat, ystäväni,
noudatteko käskyjäni?

Kaikki kalat kohottivat päänsä ja vastasivat yhteen ääneen:

Kuinka toisin olla vois? —
Tottelemme — huoli pois!

Sitten kalat painuivat taas paikoilleensa, ja haamu katosi. Mutta kun kokki hiukan tointui hämmästyksestään ja yritti jälleen kääntää kaloja, niin ne hyppäsivät kaikki pannun laidan yli tuleen ja paloivat poroksi, jotta niitä oli mahdoton syödä.

Kokki kiiruhti heti visiirin luo ja kertoi mitä oli tapahtunut, hän vuorostaan meni taas sulttaanin luo. Juttu tuntui sulttaanista niin kummalliselta, että hänen oli vaikea sitä uskoa, mutta hän antoi kuitenkin kokille anteeksi ja käski lähettää kalastajalle sanan, että tämä toisi hänelle uusia kaloja.

Kalastaja läksi seuraavana aamuna järven rannalle ja heitti taas verkkonsa veteen ja sai tälläkin kertaa neljä kalaa: punaisen, keltaisen, sinisen ja valkoisen. Hän vei ne jälleen sulttaanin palatsiin. Palkakseen hän sai nytkin kaksisataa kultarahaa, joista hän ihastui ikihyväksi.

Nyt hän mielestään oli oikein rikas ja osti kaikenlaisia herkkuja vaimolleen ja lapsilleen.

Visiiri vei kalat keittiöön ja varmuuden vuoksi hän tahtoi itse olla läsnä, kun kokki niitä valmisti, jotta onnettomuutta ei uudestaan tapahtuisi.

Kokki perkasi ja huuhtoi kalat ja pani ne sitten pannulle paistumaan. Mutta juuri kun ne alkoivat pihistä, tapahtui aivan samoin kuin edelliselläkin kerralla. Seinä halkesi kahtia ja nuori, kaunis tyttö tuli esille. Hän kosketteli taaskin kaloja sauvallaan ja sanoi:

Kirjokalat, ystäväni,
noudatteko käskyjäni?

Heti kalat nostivat päänsä pystyyn ja vastasivat yhteen ääneen:

Kuinka toisin olla vois? —
Tottelemme — huoli pois!

Sitten kaikki taas laskeutuivat paikoilleen ja haamu katosi.

Visiiri seisoi ihmeissään, ja kokki astui varovaisesti lieden ääreen veitsi kädessä. Hän ei tiennyt, uskaltaisiko hän koskea kaloihin ja kysyi visiiriltä neuvoa.

— Käännä vaan, sanoi visiiri ja asetti kätensä suojelevasti pannun yli, jotta kalat eivät voisi päästä karkuun.

Mutta tuskin kokki oli veitsellä niihin kajonnut, niin kalat hypähtivät korkealle ilmaan ja putosivat tuleen.

Kauhun vallassa visiiri ja kokki juoksisivat sulttaanin luo ja kertoivat mitä oli tapahtunut. Varmaan tuossa jutussa sittenkin oli perää, ajatteli sulttaani, koska he molemmat olivat sen nähneet.

Kalastajalle lähetettiin taaskin sana ja käskettiin hänen tuoda uusia kaloja. Seuraavana päivänä hän toikin taas neljä kalaa ja sai nytkin palkakseen kaksisataa kultarahaa. Tällä kertaa hän osti vaimolleen ja lapsilleen vaatteita ja meni iloisin mielin kotiinsa.

**Tyttö liikutti kaloja
kepillään.**

Sulttaani oli nyt niin utelias, että hän tahtoi omin silmin nähdä, millä tavalla kokki valmisti kalat, ja siksi hän meni nyt keittiöön katselemaan.

Kokki perkasi ja huuhtoi kalat ja pani ne pannulle. Ja totta tosiaan, juuri kun voi alkoi pihistä, avautui seinä taaskin kovalla rytinällä. Mutta tällä kertaa ei kaunis tyttö astunutkaan esiin, vaan suuri, musta mies, joka näytti hyvin ankaralta. Hän kosketteli kaloja sauvalla ja huusi kovalla äänellä:

Musta mies astui esiin.

Kalat, mik' on toimenne?

Ja kalat kohottivat heti päänsä pystyyn ja vastasivat:

Käskyjäsi seuraamme.

Seinä sulkeutui jälleen ja näky katosi. Sulttaani, visiiri ja kokki katsoivat ihmeissään toisiinsa.

— No, käännäpä nyt kalat! sanoi sulttaani, kun kokki seiso pelosta vapisten veitsi kädessä, muuten ne palavat.

Sekä sulttaani että visiiri koettivat käsillään varjella pannua, jotta kalat eivät pääsisi karkuun, mutta heti kun kokki kosketteli niitä veitsellään, hyppäsivät kalat korkealle ilmaan ja katosivat liekkeihin.

— Tässä on jotakin hullua, sanoi sulttaani. Käskekää kalastaja tänne huomen-aamulla! Hänen täytyy viedä minut ja koko hovini tuon järven rannalle, mistä hän on pyytänyt nämät kalat, niin saadaanpa nähdä, emmekö saa jotakin selvitystä tälle arvoitukselle.

Seuraavana päivänä sai kalastaja tehdä sulttaanille selkoa tuosta merkillisestä järvestä.

— Mutta eihän siellä ole mitään järveä, sanoivat kaikki ministerit, kun kalastaja oli lopettanut kertomuksensa.

Ei kukaan ihminen ollut kuullut puhuttavankaan järvestä niin lähellä kaupunkia.

Sulttaani läksi kuitenkin koko hovinsa kanssa sinne, missä kalastaja oli sanonut järven olevan, ja vähän matkaa kuljettuansa he saapuivat korkealle kukkulalle, josta he näkivät laajan laakson edessänsä.

— Tuolla, tuolla se on, sanoi kalastaja ja osoitti järveä, jonka kirkas vesi päilyi auringon paisteessa, tuossa järvi on!

— Missä, missä? huusivat ministerit ja hoviherrat ja katselivat ympärilleen. Mutta he eivät voineet nähdä mitään.

— Sepä kummallista, että te ette näe mitään, sanoi sulttaani.

Sepä kummallista, ettette näe mitään, sanoi sulttaani.

Hän näki sen aivan selvästi, ja kun he astuivat järven rantaan, niin hän varoitti toisia, etteivät he menisi liian lähelle, sillä muuten he putoaisivat veteen. Mutta hoviherrat, jotka eivät nähneet mitään, eivät voineet sitä varoa, ja ihmeekseen sulttaani huomasi, että he astuivat keskelle järveä suoraan laineihin, kastamatta kuitenkaan jalkojansa. Mutta kun sulttaani pisti kätensä veteen,

niin tuli se märäksi. Sen kaikki saattoivat selvästi nähdä ja he ihmettelivät suuresti.

— Heitä verkkosi veteen, sanoi sulttaani kalastajalle, joka hyvän aikaa oli seisonut ja katsellut veteen.

— En minä näe ainoatakaan kalaa, sanoi hän. En myöskään näe kaunista kaupunkia enkä kristallipalatsia ja puutarhoja.

— No, voithan kuitenkin heittää verkkosi veteen, arveli sulttaani.

Kalastaja totteli ja veti verkon jälleen ylös. Tosin se oli märkä ja ruohojakin siihen oli takertunut, mutta siinä ei ollut ainoatakaan kalaa.

Silloin sulttaani viittasi hänelle ja sanoi:

— Mennään me molemmat, jotka voimme nähdä järven, hiukan kauemmaksi. Toiset voivat meitä niinkauan odottaa.

Hän nyökkäsi päätään toisille ja läksi kalastajan kanssa astumaan pitkin järven rantaa. Kalastaja tarkasteli koko ajan vettä, mutta hän ei nähnyt ainoatakaan kalaa.

He olivat kulkeneet noin tunnin aikaa, kun sulttaani äkkiä huudahti:

— Kas, mikä kaunis kaupunki on tuolla, järven toisessa päässä! Kumma, etten sitä ennemmin huomannut!

Kalastaja katseli ja katseli, mutta hän ei voinut nähdä mitään. Mutta kun hän katsoi alas järveen, niin hän näki taaskin kauniin vesikaupungin järven pohjassa.

— Armollisin sulttaani, sinä tarkoitat kai tätä vesikaupunkia! sanoi hän, sen minäkin nyt näen.

Mutta sitä ei sulttaani tarkoittanut. Hän näki kaupungin kuivalla maalla, ja kalastaja näki sen vedessä. Sulttaani oli jo aivan suuttua, kun kalastaja ei voinut sitä nähdä, vaikka se kohosi aivan heidän nenänsä edessä järven rannassa. He tulivat yhä lähemmäksi sitä ja olivat nyt aivan portin edessä.

— No, nyt ainakin sinä näet sen, sanoi sulttaani. Sinähän isket nenäsi suoraan vasten muuria.

— En minä sitä tunne, sanoi kalastaja. Mutta varohan toki, kaikkein armollisin sulttaani, sinähän astut suoraan veteen!

Hän kiiruhti auttamaan sulttaania, joka peräytyikin askeleen, mutta hänen vaatteensa eivät olleet yhtään märkiä.

— Nyt minä kolkutan porttia, sanoi sulttaani.

Kalastajaa kuuli kolkutuksen, vaikkei hän nähnytäkään mitään porttia. Mutta sulttaani näki sen aivan selvästi, hän näki myös, miten se avautui, vaikkei ainoatakaan ihmistä ollut paikalla.

— Astu sisään, sanoi hän kalastajalle, kuljettuaan itse portista sisään.

Mutta kalastaja vetäytyi kauemmaksi kauhun vallassa. Jos hän olisi seurannut sulttaania, niin hän olisi astunut suoraan veteen. Hän näki hänet jo syvällä järvestä.

— No, odota sitten täällä minua, kunnes palaan takaisin! sanoi sulttaani ja sulki portin jälessään kiinni.

— Allah meitä auttakoon! huudahti kalastaja ja nosti kätensä taivasta kohti, sillä hän näki, miten aallot löivät sulttaanin pään yli ja hän katosi syvyyteen.

Kalastaja arvasi, että suuri henki, jonka hän oli vapauttanut vaskipullosta, oli mukana tässäkin pelissä ja oli loihtinut heidän silmänsä, ja siksi hän jäi kaikessa rauhassa odottamaan järven rannalle.

Mutta sulttaani läksi edelleen astumaan ja tuli kaupunkiin. Siellä oli kauniita palatsia ja ihania puutarhoja, mutta hän ei voinut nähdä ainoatakaan ihmistä. Kadut ja torit olivat tyhjät, ja jos kaupungissa oli asukkaita, niin ne varmaan nukkuivat kaikki sikeässä unessa.

Hetken kuluttua hän tuli suuren ja komean linnan edustalle, joka oli niin ihana, ettei se voinut olla muuta kuin kuninkaallinen palatsi, ja kun portit olivat auki, niin hän astui sisään.

Sisältäkin linna oli yhtä kaunis kuin ulkopuolelta. Sulttaani katseli ihailen korkeita pilarikäytäviä ja kultaisia saleja, joiden läpi hän astui, ja ihmetteli kaikkea sitä komeutta ja loistoa, mikä kohtasi täällä hänen silmänsä. Mutta eipä täälläkään ollut ainoatakaan ihmistä, ja hän luuli jo, ettei eläviä olentoja ollutkaan koko kaupungissa, kun äkkiä surkea valitushuuto kohtasi hänen korvaansa.

Hän pysähtyi ja kuunteli. Huuto kuului uudestaan, vaikkei se tällä kertaa ollutkaan yhtä äänekkäs.

Hän astui ääntä kohti ja kulki vielä usean huoneen läpi, joissa marmorisista suihkukaivoista vesi kohosi korkealle ilmaan, levittäen vilpoisuutta ylt'ympäri. Hän näki pehmeitä patjoja, jotka olivat päällystetyt kulta- ja hopeakankailla ja tarjosivat hetken lepoa ja rauhaa. Mutta hän kiiruhti niiden ohi yhä kauemmaksi, sillä hän ei voinut ajatella muuta kuin tuota onnetonta, jonka surkea valitus oli kuulunut hänen korviinsa.

Vihdoin hän kuuli sen aivan läheltä, ja kun hän avasi puoleksi suljetun oven, niin hän näki kauniin, nuoren miehen, joka istui keskellä suurta salia mustalla marmorisella valtaistuimella. Päässään hänellä oli kultainen kruunu. Purppuraviitta riippui hänen hartioillaan ja kädessä hänellä oli valtikka. Mutta vaikka hän olikin näin komeasti puettu, niin hänen kasvojensa ilme oli tuskallinen, ikäänkuin joku suuri suru olisi häntä vaivannut.

Purppuraviitta riippui hänen hartioillaan.

Sulttaani tervehti häntä syvään kumartaen, mutta mies ei liikahtanut paikaltaan, vastasi vain tervehdykseen ystävällisellä päännyökkäyksellä.

— Tervetultua, muukalainen, ken lienetkin, sanoi hän. Älä ihmettele, vaikken tervehdikään sinua kohteliaammin. Jos astut lähemmäksi, niin selitän sinulle syyn tarkemmin.

Nuori mies avasi purppuraviittansa. Hänen ruumiinsa oli solakka ja kaunis, aivankuin tavallisen ihmisen. Mutta vain lanteita myöten se oli lihaa ja verta. Koko alaosa oli mustaa marmoria, samoinkuin valtaistuinkin.

Sanaakaan sanomatta onneton nuorukainen kääri taas viitan ympärilleen, peitti kasvonsa käsiinsä ja purskahti itkuun.

Sulttaani seisoi ensin aivan kivettyneenä kauhusta, mutta sitten hän astui nuorukaisen luo ja syleili häntä hellästi, osoittaakseen hänelle siten myötätuntoisuuttaan.

— Kerro miten tämä onnettomuus on tapahtunut, pyysi hän, ja minä tahdon tehdä sinulle mitä ikänä voin, helpoittaakseni ja kostaakseni sinun kärsimyksiäsi.

Nuorukainen katsoi sulttaaniin kiitollisena.

— Minä kerron sinulle tarinani, sanoi hän. Se on yhtä surullinen kuin ihmeellinenkin.

Kun sulttaani hänen kehotuksestaan oli istunut sohvalle hänen viereensä, alkoi hän kertoa:

— Minä olen kuningas Mahmudin poika. Isäni hallitsi Neljän mustan saaren valtakunnassa. Hänen kuolemansa jälkeen minä astuin valtaistuimelle ja nain setäni tyttären. Hän oli kaunis ja hyvä ja hän rakasti minua niin suuresti, ettei hän tahtonut edes syödäkään minun poissaollessani. Monta vuotta me elimme onnellisina yhdessä.

Sattuipa sitten kerran, että vanha, ruma harpunsoittaja tuli linnaan ja pyysi saada soittaa ja laulaa meille. Hän sai luvan siihen, ja me olimme hyvin ihastuneet häneen ja hänen soittoonsa. Mutta varsinkin kuningatar ihastui häneen suuresti. Hän ei voinut kyllin kuunnella häntä, pidätti hänet linnassa päivän toisensa jälkeen, ja vihdoin hänen pyynnöstään mies sai jäädä linnaan opettaakseen kuningatarta soittamaan harppua.

Siitä hetkestä alkaen minun onneni oli kadonnut. Vanha harpunsoittaja opetti tosin puolisoani soittamaan harppua, mutta vain sen vuoksi, että saisi hänet valtaansa ja voisi käyttää häntä hyväksensä. Ammatiltaan hän oikeastaan oli noita, ja hänen tarkoituksensa oli syöstä minut valtaistuimelta ja anastaa minun paikkani.

Kun hän opetti kuningatarta soittamaan, käytti hän samalla tilaisuutta hyväkseen huvittaakseen häntä pienillä noitakonsteilla, ja ne huvittivat häntä niin suuresti, että hän alati tahtoi nähdä uusia. Noita tarjoutui silloin opettamaan häntä itseäänkin tekemään niitä, ja sen sijaan että he olisivat soittaneet, he istuivat nyt kaiken aikaa ja tekivät noitakonsteja.

Puolisoni tuli yhä epäystävällisemmäksi minua kohtaan, ja minä huomasin pian, ettei hän

välttännyt enää kenestäkään muusta kuin vanhasta, rumasta noitaukosta. Siihen määrään hän oli jo noiduttu.

Mutta kun minä huomasin tämän, niin päätin tehdä lopun koko jutusta. Minä kutsuin puolisoni luokseni ja pyysin, että hän erottaisi harpunsoittajan toimestaan. Mutta hän vastasi minulle kieltävästi kylmällä ja uhkamielisellä äänellä. Ja vaikka kuinka hartaasti olisin häntä pyytänyt ja rukoillut, niin hän ei muuttanut mieltänsä. Silloin minä suutuin ja sanoin, että hänen täytyi totella minua, jos hän mieli elää minun luonani. Ja silloin vasta hän alistui tahtooni.

Noitaa ei enää näkynyt. Minä luulin, että hän oli lähtenyt pois ja toivoin, että kaikki muuttuisi taas entiselleen ja onni palaisi kotiini. Mutta siinäpä minä petyinkin.

Eräänä iltapäivänä, kun olin paneutunut sohvalle lepäämään, ja kaksi orjatarta seisoி pääpuolella löyhötellen viuhkoillansa, suljin minä silmäni. Mutta en ollut ennättänyt vielä nukahtaa, kun kuulin orjattarien keskustelevan hiljaa keskenänsä otaksuen, että olin nukkunut.

— Onpa se sentään hyvin merkillistä, sanoi toinen, ettei kuningatar rakasta hyvää kuningastamme, joka on niin lempeä ja ystävällinen ruhtinas.

— Niin, sanoi toinen, kuinka häpeällistä, että hän pettää häntä tuon vanhan, ruman noidan vuoksi. Jospa kuningas vain tietäisi, että hän on piilottanut hänet huvimajaan puutarhassa ja käy hänen luonaan joka yö keittämässä noitasoppiaan. Mutta ei kukaan uskalla sitä hänelle sanoa, sillä kuningatar kostaisi aivan kauheasti.

— Mutta minä en voi ymmärtää, sanoi toinen, ettei kuningas itse mitään huomaa, kun kuningatar joka yö nousee vuoteeltaan ja lähtee ulos huoneesta.

— Ihmekö tuo, vastasi taas toinen, kuningatar sekoittaa joka ilta unipulverin kuninkaan juomaan, ja silloin hän nukkuu vaikka kuinka kauan.

Orjattaret vaikenivat, ja vaikka olin aivan suunniltani siitä, mitä olin kuullut, niin makasin sittenkin vielä hetken aikaa aivan hiljaa ja olin nukkuvini, jotta he eivät huomaisi, että olin kuullut koko heidän keskustelunsa.

Mutta illalla, kun kuningatar hymyillen tarjosi minulle juomaa, menin ikkunan luo ja kaadoin hänen huomaamattaan juoman ulos ikkunasta. Sitten panin maata ja olin nukkuvini. Onneksi juuri silloin pääsin hänen petöksensä perille, sillä hän olikin sekottanut juomaan myrkkyä. Hän ilmaisi sen itse kumartuessaan hetken kuluttua vuoteeni yli ja sanoessaan:

— Makaa nyt siinä, äläkä koskaan enää nouse ylös!

Sitten hän läksi ulos huoneesta ja hetken kuluttua näin hänen kulkevan puutarhan kautta huvimajaa kohti.

Kiireesti puin ylleni ja juoksin hänen jälkeensä. Minä hiivin hiljaa pensaitten varjossa, ja kun hän kolkutti huvimajan ovelle, niin seisoin minä nurkan takana piilossa ja näin noidan avaavan hänelle oven. He seisoivat hetken aikaa portailla kuutamossa, ja minä kuulin heidän puhuvan keskenänsä.

He seisoivat hetken aikaa portailla kuutamossa.

— Onko hän kuollut? kysyi noita.

— Hän makaa henkitoreissaan, vastasi kuningatar, mutta en malttanut jäädä sinne, sillä minä ikävöin sinun luoksesi.

Silloin vanha noita ojensi hänelle armollisesti kätensä suudeltavaksi.

— Hyvä, sanoi hän. Silloin minusta vihdoinkin tulee kuningas ja sinusta minun kuningattareni.

Nyt olin kuullut kylliksi. Minä hyökkäsin esiin ja iskin petturia miekallani päähän, niin että hän kaatui maahan, ja minä luulin hänen kuolleen.

Sitten tartuin puolisoani ranteesta kiinni ja koetin vetää hänet mukani. Mutta hänen kasvonsa olivat kalpeat kuin haamun ja silmät pyörivät päässä. Ja hän nosti kätensä minua kohti ja lausui loihetusanoja.

Minä pelästyin ja päästin hänet irti, kiiruhdin takaisin linnaan, herätin palvelijat ja käskin kutsua ministerit neuvottelusaliin. Itse kävin istumaan valtaistuimelle. Vielä tänä yönä tahdoin tuomita tuon uskottoman vaimon.

Mutta kun me kaikki olimme kokoontuneet saliin, niin ovet avautuivat aivan itsestänsä. Kuningatar astui sisään yhtä kalmankalpeana kuin äskenkin ja lähestyi minua käsi pystyssä.

— Sinä murhasit sen ainoan, jota minä rakastin, sanoi hän. Ota siis vastaan palkkasi! Ole puoleksi ihminen, puoleksi marmoria, niinkuin valtaistuin, jolla istut!

Minä tunsin heti kivettyväni ja siitä saakka olen nyt ollut tämmöinen.

Mutta ei tässä kyllin. Hänen kostonsa ulottui myös alamaisiini. Hän viittasi kädellään ja karkotti siten ministerini ja palvelijani salista, ja myöhemmin hän kertoi minulle, että hän upotti valtakuntani järven pohjaan ja muutti kaikki kaloiksi: muhamettilaiset valkoisiksi kaloiksi, persialaiset punaisiksi, kristityt sinisiksi ja juutalaiset keltaisiksi. Vain linnan ja pienen osan kaupunkia hän erotti vedestä piirtämällä sauvallaan piirin sen ympärille. Mutta millä tavalla sinä olet voinut päästä tänne veden alle, sitä en ymmärrä, jollei siinäkin ole taikakonsteja käytetty.

Sulttaani nyökkäsi päätään ja lupasi siitä kertoa myöhemmin, kun kuningas ensin oli lopettanut kertomuksensa.

Niin, jatkoi kuningas, sen päivän jälkeen on minun elämäni ollut yhtämittaista kärsimystä. Joka aamu puolisoni tulee tänne ja lyö minua hartioihin nahkapiiskalla, jotta veri vuotaa pitkin selkääni. Ja sillä välin hän kertoo minulle, kuinka hän pitää hellää huolta tuosta kurjasta noidasta, sillä hän ei ole kuollut, vaikka ei oikein eläväkään. Noitakonsteillaan hänen onnistui pelastaa hänen henkensä, mutta oikein terveeksi hän ei häntä saanut. Hän on järjestänyt huvimajan komeaksi temppeliksi, ja siellä noita makaa purppurapatjoillansa voimatta kuitenkaan puhua. Mutta niinkauankuin nuo kaksi elävät, ei minun tuskillani ole mitään lievitystä.

Onneton kuningas peitti kasvonsa viittaansa ja valitti surkeasti. Mutta sulttaani lohdutti häntä ja kertoi, miten hän oli joutunut tähän autioon kaupunkiin. Ihmeellinen käsi näytti johtavan heidän kohtalotansa, ja se varmaan auttaisi häntä keksimään jonkun keinon, jonka avulla hän voisi pelastaa onnetoman kuninkaan. Mutta yö oli jo käsissä, ja he tarvitsivat kumpikin lepoa.

Sulttaani meni viereiseen huoneeseen, sammutti janonsa suihkulähteen vedellä ja heittäytyi sohvalle kootakseen ajatuksensa ja keksiäkseen jonkun keinon, jonka avulla hän voisi pelastaa onnetoman kuninkaan. Pian hänellä olikin suunnitelma valmis ja hän nukkui hyvin koko yön.

Heti aamun sarastaessa hän läksi ulos puutarhaan ottaakseen selkoa huvimajasta, jossa noita asusti. Sitä ei ollutkaan vaikea löytää, sillä sen kultainen katto ja kimaltelevat puolikuut loistivat jo pitkän matkan päähän.

Astuttuaan sisään hän näki myös heti komean vuoteen, jossa noita lepäsi purppurapatjoilla. Mutta eipä sulttaani kauan vitkastellut, vaan otti miekkansa esille ja yhdellä iskulla irrotti pään hänen ruumiistansa.

Nopeasti hän kääri hänet peitteeseen, laahasi hänet puutarhaan ja kaivoi kuopan, johon hän hautasi tuon vanhan petturin.

Sulttaani laahasi noidan puutarhaan.

Nyt toinen rikollisista oli saanut ansaitun palkkansa. Mutta toinen oli vielä jäljellä. Mieluimmin hän olisi yhdellä iskulla myös lopettanut uskottoman kuningattaren elämän, mutta hän pelkäsi, ettei hän voisikaan silloin vapauttaa kuningasta noituudesta, ja siksi hän päätti toimia vieokkaasti ja varovaisesti.

Hän palasi takaisin temppeliin ja kävi makaamaan noidan vuoteeseen, laitteli tukkaansa ja partaansa, jotta hän tuli noidan näköiseksi ja veti purppurapeitteen korviinsa, jotta kasvoista ei näkynyt juuri mitään.

Heti kun hän oli laskeutunut vuoteeseen, kuuli hän surkeata valitushuutoa, ja hän tiesi, että kuningatar taaskin ensi työkseen piiskasi puolisoraukkaansa. Hetken kuluttua hän kuuli askeleita portailta, ja seuraavassa hetkessä kuningatar kumartui hänen ylitsensä.

— Miten voit tänään, rakas oppimestarini? kysyi hän hunajanmakealla äänellä.

— Hiukan paremmin, mutisi sulttaani peitteen alta.

— Paremminko?

Ilosta huudahtaen kuningatar heittäytyi hänen ylitseen ja alkoi hyväillä häntä.

— Oi, armas ystäväni! Onko se mahdollista, että kuulet minun ääneni ja voit vastatakin minulle?

— Niin, vaikket sinä yhtään ansaitse, että puhuisin sinulle, sanoi sulttaani ja painautui vieläkin syvemmälle tynnyihin. Sinua saan kiittää siitä, että näin kauan olen saanut maata ja taistella elämästä ja kuolemasta. Sinun puolisosi valitushuudot estävät minua saamasta rauhaa yöllä ja päivällä. Niinkauankuin hän on noiduttuna, en minäkään voi parantua.

— Jollei mikään muu estä sinua terveeksi tulemasta, rakkahin herrani ja mestarini, niin kyllä se helposti on autettu, sanoi kuningatar.

Hän kiiruhti temppelistä linnaan. Suihkulähteen luona hän täytti kultamaljan vedellä ja astui sitten valtaistuinsaliin, missä hänen puolisonsa istui. Kolme kertaa hän pirskotti vettä hänen ylitsensä ja mutisi samalla loihtuja.

— Jos alkujaan olet luotu sellaiseksi kuin nyt olet, niin jää myös entisesellesi! sanoi hän. Mutta jos olet loihdittu, niin muutu jälleen entiseen muotoosi.

Heti lumous katosi nuoren kuninkaan ruumiista. Hän nousi terveenä ja reippaana piinapenkiltänsä ja kiitti Allahia pelastuksestaan.

Mutta kuningatar torjui häntä kädellään.

— Mene pois silmistäni! huusi hän. Äläkä palaa koskaan takaisin, jos henkesi on sinulle kallis!

Peläten, että kuningatar loihtisi hänet uudestaan, läksi kuningas pois linnasta ja hiipi temppelin läheisyyteen, sillä hän aavisti, että hänen uusi ystävänsä, sulttaani, oli siellä, ja hän halusi nähdä, mitä nyt tapahtuisi.

Kuningatar kiiruhti takaisin vuoteen ääreen, jossa hän luuli noidan nukkuvan.

— Nyt, herrani ja mestarini, sanoi hän ilosta loistaen, nyt ei enää mikään häiritse sinun rauhaasi. Ilkeä kuningas on mennyt tiehensä.

— Voi, en minä vielääkään saa rauhaa, mutisi sulttaani ja väänteli itseään peitteen alla.

Niinkauankuin kalat huokaavat öisin ja vesi kohisee päämme päällä, en saa sitä lepoa ja rauhaa, jota tarvitsisin parantuakseni.

— No, kyllä sen saa autetuksi, vastasi kuningatar.

Nopein askelin hän astui temppelin portaille, kohotti käsivartensa pään yli ja lausui loihdun hiljaisella ja yksitoikkoisella äänellä.

Tuskin hän oli lopettanut, niin koko veteen vajonnut valtakunta kohosi aalloista. Taloja ja moskeoja, vuoria ja metsiä nousi vedestä ja joka puolelta kuului ihmisääniä ja melua. Kuninkaallisen linnan ikkunoista katselivat palvelijat ulos, ja kaikkialla oli elämää ja liikettä, niinkuin suuressa kaupungissa ainakin.

Silloin astui kuningatar jälleen temppeliin.

— Olen totellut käskyäsi, sanoi hän. Ja nyt, armas opettajani, ei mikään enää voi sinua häiritä, eikä estää parantumistasi. Etkö voisi nousta ylös vuoteelta?

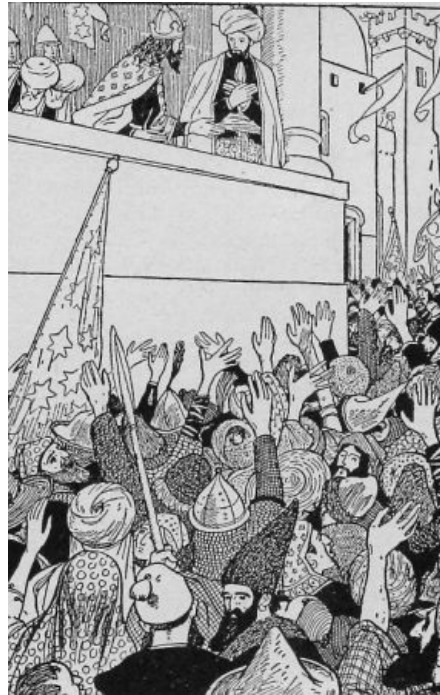
— Tule lähemmäksi, sanoi sulttaani, tule vieläkin lähemmäksi!

Sulttaani tarttui lujasti miekkansa kahvaan, ja juuri kun kuningatar kumartui hänen ylitsensä, hyökkäsi hän ylös ja iski miekkansa hänen rintaansa niin nopeasti, ettei toisella ollut aikaa puolustautua.

Sulttaani veti helpotuksenhuokauksen ja astui ulos portaille. Samassa nuori kuningaskin tuli häntä vastaan ja syleili häntä. Piilopaikastaan hän oli nähnyt, miten paha nainen oli saanut rangaistuksensa, ja hän kiitti pelastajaansa kyyneleillä.

Sitten hän vei hänet mukanaan linnaan voidakseen iloita hänen ja alamaistensa kanssa lumouksen katoamisesta. Ja minne ikänä sulttaani astui, siellä ihmiset laskeutuivat polvilleen hänen eteensä, ja kun hän näyttäytyi linnan parvekkeella, niin kansa huusi riemuiten:

— Eläköön jalo pelastajamme!

"Eläköön jalo pelastajamme!"

Mutta vihdoinkin hän muisti kalastajan, joka istui kaupunginportin ulkopuolella ja odotti. Hän oli varmaan istunut siellä lähes vuorokauden. Ja yhdessä kuninkaan kanssa hän meni päästämään häntä sisään.

Mutta kun hän katseli portista ulos, niin eipä siellä ollutkaan kalastajaa, ja koko seutu oli hänelle vieraalla.

Hän sanoi sen kuninkaalle, joka tuumi hetken aikaa ja kysyi sitten mistä maasta hän oli kotoisin, sillä sitä sulttaani ei ollut muistanut kertoa. Ja kun kuningas sai sen tietää, niin hän hämmästytti suuresti.

— Voi, ystäväni, sanoi hän, sinä olet kaukana kotoasi ja saat matkustaa kokonaisen kuukauden, ennenkuin pääset sinne. Voimakas henki se varmaan oli, joka muutti koko järven ja vedenalaisen kaupungin sinun pääkaupunkisi läheisyyteen. Mutta kun lumous katosi, niin kaikki tuli tietysti taas entiselle paikallensa, ja sinä jouduit kauaksi omaisistasi.

Sulttaani ihmetteli, mitähän hänen uskolliset alamaistensa nyt tuumivat, kun hän niinkuin äkkiä oli kadonnut. Mutta he saivat rauhoittua niin hyvin kuin saattoivat, ja hän jäi kolmeksi päiväksi "Neljän mustan saaren" kuninkaan luo ja oli mukana kaikissa juhlallisuuksissa, joita hänen kunniauksensa pantiin toimeen.

Neljäntenä päivänä hän vihdoin läksi matkaan. Mutta nuori kuningas oli niin suuresti mieltynyt häneen, ettei hän voinut erota hänestä, vaan seurasi hänen kanssansa hänen valtakuntaansa ja otti mukanaan loistavan seurueen ja kaksikymmentä kamelia, joiden selkään säilytettiin kallisarvoisia lahjoja sulttaanille.

Kuukauden kuluttua he tulivat perille, ja kaikki ihmiset sulttaanin valtakunnassa olivat suuren surun vallassa. Mutta kun he näkivät hänen lähestyvän kaupunkia, niin heidän surunsa muuttui yhtä suureksi iloksi. "Neljän mustan saaren" kuningas jäi pitkäksi aikaa sulttaanin vieraaksi ja nai sulttaanin sisaren. Siten heidän ystävyysliittonsa vahvistui vielä entistä lujemmaksi, ja juhlia vietettiin loppumattomasti.

Mutta eipä kalastajaakaan unohdettu. Hänet kutsuttiin kullatuissa vaunuissa linnaan ja hän sai niin paljon kultaa "Neljän mustan saaren" kuninkaalta, että hän saattoi ostaa itselleen suuren talon ja elää koko elinaikansa ylellisyydessä.

Ja sen hän olikin rehellisesti ansainnut, sillä jollei hän olisi saanut verkkoonsa vaskipulloa ja pakottanut henkeä palvelemaan itseänsä, niin olisi kai nuori kuningas vielä tänäkin päivänä saanut istua kahlehdittuna marmoriseen valtaistuimeensa.

Epäilevä sulttaani.

Useita satoja vuosia sitten eli Egyptissä sulttaani, joka ei ollut muitakaan ihmisiä parempi, mutta hänen oli hyvin vaikea uskoa todeksi niitä ihmeitä, joita kerrottiin Jumalan tehneen profeetta Muhamedin aikana.

— Siitähän on jo niin pitkä aika, oli hänellä tapana sanoa. Ja mikä on tapahtunut hyvin kauan sitten, siitä ei koskaan voi olla aivan varma. Jos nyt tapahtuisi jotakin ihmeellistä, jota minä itse saisin nähdä, niin se olisi toista. Silloin minä kyllä uskoisin. Mutta sellaista ei tapahdu.

Eräänä päivänä hän oli neuvotellut kauan aikaa ministeriensä ja muiden viisaiden miesten kanssa maan asioista, ja sitten he alkoivat puhua henkisistä asioista ja sanoivat, ettei mikään ollut Jumalalle mahdotonta.

Vanhin miehistä kertoi sen johdosta esimerkkinä, että Jumala antoi kerran ylienkelinsä Gabrielin tuoda luokseen profeetta Muhamedin suoraan vuoteesta, ja pidettyään kahdeksankymmentätuhatta keskustelua hänen kanssaan eri aineista, oli enkeli kantanut hänet takaisin maan päälle hänen omaan huoneeseensa. Mutta meno- ja paluumatka sekä nuo kahdeksankymmentätuhatta keskustelua eivät olleet kestäneet edes niin kauan, että hänen vuoteensa sillä välin olisi ehtinyt jäähtyä. Niin, eipä edes vesi ruukusta, jonka enkeli Gabriel sattui kaatamaan nurin, ollut ehtinyt juosta loppuun.

— Loruja, sanoi sulttaani, kun viisas mies oli lopettanut kertomuksensa. Kuinka viisas ihminen voi uskoa tuollaisia tyhmyyksiä? Ei kukaan saa minua uskomaan, että profeetta Muhamed olisi kulkenut niin pitkää matkaa niin lyhyessä ajassa. Jokainen tietää, että jos kaataa ruukun nurin, jossa on vettä, ja kiiruhtaa nostamaan sitä pystyyn, niin vesi on sittenkin jo ehtinyt juosta kuiviin. Sanopa siis minulle, miten Muhamed saattoi nähdä veden vielä juoksevan ruukusta lattialle, kun hän matkusti kaikkien seitsemän taivaan halki päästäkseen Jumalan luo, ja kun matka kustakin taivaasta toiseen kestää viisi päivää, sillä sen lyhyempi se ei taida olla! Tahtoisinpa nähdä sen miehen, joka pystyy selvittämään sellaista laskuesimerkkiä.

Viisaat miehet selittivät, että Jumala oli kaikkivaltias ja saattoi tehdä mitä hän tahtoi. Ihmetyö oli ihmetyö, eikä sitä voinut selittää siten, että kuolevainen sitä voisi ymmärtää. Mutta sulttaani suuttui, kun toiset eivät olleet samaa mieltä kuin hän, ja hetken kuluttua hän lausui neuvottelun päättyneeksi.

Ylt'ympäri maata levisi tieto sulttaanin epäileväisyydestä, ja monet surivat sitä, sillä hallitsijan tulee aina osoittaa hyvää esimerkkiä alamaisilleen.

Vihdoin tuo tieto saapui erään hurskaan dervishinkin korviin, joka asui Kiseldagi vuorella. Hänen nimensä oli Shahabeddin ja hän oli hyvin viisas ja oppinut mies, mutta viime aikoina hän oli vetäytynyt pois maailmasta ja eli erakkona pienessä majassa vuorellaan.

Dervishi Shahabeddin.

Häntäkin sulttaanin epäusko suuresti suretti, ja hän läksi heti matkalle pääkaupunkiin, Kairoon, jossa sulttaani asui, koetellakseen valistaa ja käännäyttää häntä.

Kun hän oli tullut matkansa määrään ja astui sulttaanin palatsiin, otti maan hallitsija hänet sydämellisesti vastaan, sillä tämä kunnioitti häntä suuresti hänen viisautensa ja hurskautensa vuoksi. Hänet saatettiin komeaan saliin, jonka katto kaareutui korkeana kupuna ja joka sai valonsa neljästä, korkeasta, eri ilmansuunnille viettävästä ikkunasta. Sulttaani pyysi hänet viereensä istumaan pehmeälle sohvipatjalle, ja siinä he sitten keskustelivat kauan ja hartaasti.

Dervishi koetti selittää kauniin sanoin Jumalan viisautta ja voimaa, mutta vaikka hän olisi sovitellut sanansa kuinka viehättävästi tahansa, niin sulttaanilla ei ollut muuta vastausta hänelle varattuna:

— En voi uskoa asioita ja tapahtumia, joita en itse ole nähnyt tai kokenut.

Silloin dervishi nousi paikaltansa.

— Korkea-arvoinen sulttaani, sanoi hän kunnioittavasti, sinä et usko mitään, mitä et itse ole nähnyt tai kokenut. No hyvä, minäpä näytän sinulle jotakin, saadaanpa nähdä, voitko sitä sitten uskoa.

Hän astui sen ikkunan ääreen, joka vietti pohjoisen puolelle, avasi sen ja kehotti sulttaania katsomaan ulos.

Tämä seurasi hänen kehotustansa ja näki vuorien piirittämän laajan lakeuden, missä vilja hiljalleen huojui tuulenhengessä.

Äkkiä hän huomasi, että keihäitten kärkiä välkkyi kallioiden lomassa, rautapukuisia miehiä hyökkäsi hevosten selässä alas laaksoon, heidän joukkonsa kasvoi kasvamisestaan, eikä kestänyt kauan ennenkuin kokonainen armeija lähestyi pääkaupunkia. Aurinko välkkyi kiivissä, torvet toittivat, sotahuutoja kajahti ilmassa ja hurja humina kohosi eteenpäin ryntäävästä joukosta.

Sulttaani kalpeni ja tarttui dervishiä käsivarteen kiinni.

— Jumala armahtakoon meitä! huudahti hän. Miten voin puolustaa itseäni ja kaupunkiani tuollaista vihollisjoukkoa vastaan!

Mutta dervishi vain hymyili ja kehotti sulttaania vielä kerran katsomaan ulos ikkunasta.

Hän totteli ja seiso siinä ihmeissään, sillä ei näkynyt enää jälkeäkään koko mahtavasta sotajoukosta. Lakeus siinsi silmään rauhallisena kuten ennenkin, ja vilja huojui taaskin tuulen hengessä.

— Katsopa nyt tänne; sanoi dervishi ja vei suluttaanin itäisen ikkunan ääreen.

Suluttaani avasi ikkunan, mutta aluksi hän ei nähnyt muuta kuin Kairon kaupungin monine katuineen ja toreineen, palatseineen ja komeine moskeoineen. Mutta äkkiäpä kohosi liekkejä joka puolelta kaupunkia. Paksut savupylväät nousivat ilmaan, ja koko kaupunki näytti loppumattomalta tulimereltä.

Kauhuissaan suluttaani säpsähti ja kiiruhti ovelle huutaakseen apua.

— Voi, kaunista kaupunkiani! Kohta se on maan tasalla! huusi hän.

Mutta dervishi pidätti häntä.

— Katsohan uudestaan ulos! sanoi hän.

Ja kun suluttaani katsoi jälleen ulos ikkunasta, niin oli kaunis kaupunki taas entisellään.

Ennenkuin suluttaani ehti ilmaista ihmetystään, vei dervishi hänet taaskin eteläisen ikkunan ääreen.

Sieltä näkyi suuri Niili-virta, kun se juhlallisena ja levollisena virtasi kaupungin ohi.

Mutta äkkiä vesi alkoi nousta, se paisui yli äyräittensä ja kohosi aivan rakennusten tasalle. Äärettömiä vesijoukkoja vierähti yli peltojen ja niittyjen, kaatui puita ja taloja ja lähestyi Kairoa hirveällä vauhdilla.

Ei nytkään suluttaani voinut hillitä kauhistustansa ja huudahti tuskissaan:

— Niili paisuu yli äyräittensä! Se hukuttaa kaikki elävät olennot!

Taaskin dervishi hymyili hänen kauhulleen ja käski hänen katsoa uudestaan ulos ikkunasta. Ja kun hän sen teki, niin virta oli jälleen aivan tyyni ja vesi kulki rauhallisesti eteenpäin.

Kun suluttaani oli rauhoittunut, vei dervishi hänet läntisen ikkunan ääreen.

— Katsopas nyt tänne! sanoi hän. Tästä ikkunasta näkyi tavallisesti autio, hedelmätön erämaa, jonka lentohiekassa ei puu eikä kasvi voinut juurtua, mutta kun suluttaani katsoi nyt ulos, niin hänen silmäänsä kohtasi näky, joka sai hänet ihastuksesta huudahtamaan ja mielissään hän sivelä mustaa partaansa.

Siinä missä erämaa oli ennen ollut, ulottui nyt ihana puutarha yli koko lakeuden. Ruusupensaista levisi suloinen tuoksu aina palatsiin asti. Komeat, korkeat liljat huojuivat tuulessa. Palmulehdot humisivat ja tarjosivat vilpoista suojaa. Purojen hopeankirkas vesi kiemurteli vihantojen pensaitten ja tuuheiden puiden lomissa. Linnut visertelivät lentäessään taivaan alla.

— Millainen paratiisi! Mikä ihana paikka! huudahti suluttaani. Minä tahdon mennä lähemmäksi katselemaan.

Ja hän käännähti ympäri mennäkseen uuteen puutarhaansa, mutta dervishi tarttui häntä käteen kiinni.

— Säästä vaivasi! sanoi hän. Ennenkuin pääset perille, on puutarhasi kadonnut.

Ja hän viittasi ulos ikkunasta, jotta suluttaani katsoisi sinne.

Ihmeekseen hän nyt näki miten palmut kääpertyivät, kukat kuihtuivat, ruoho lakastui, purot kuivuivat. Hetken kuluttua oli viimeinenkin jälki kauniista puutarhasta kadonnut. Erämaa avautui siinä silmien eteen niinkuin ennenkin.

— Oletko nyt huomannut, ettei aina voi luottaa silmiinsä ja korviinsa? kysyi dervishi.

— Arvoisa isä, vastasi suluttaani kumartaen syvään dervishille. Jumala on antanut sinulle suuren vallan. Mutta vaikka oletkin voinut hetkeksi lumota minun silmäni, niin ei se sittenkään todista tosiksi niitä ihmeellisiä ihmeitä, joita profeetta Muhamed on voinut nähdä.

— Hyvä, vastasi dervishi, minäpä teen vielä yhden kokeen, jotta saisit sinut uskomaan. Käskä palvelijoiden tuoda tänne kylpyamme ja valmistaa kaikki kylpyä varten.

Suluttaani teki kuten dervishi pyysi ja käski palvelijoiden valmistaa kylvyn. Kun se oli valmis, niin dervishi sanoi:

— Anna minun nyt auttaa päältäsi ja kylvettää sinua! Mutta ei kukaan palvelijoistasi saa poistua huoneesta.

Suluttaani oli hyvin utelias näkemään tätä uutta ihmettä ja suostui sentähden dervishin pyyntöön. Ja hetken kuluttua hän oli kylvyssä.

— Pistä nyt pääsi veden alle, mutta nosta se heti taas ylös! sanoi dervishi.

Suluttaani teki niinkuin häntä käskettiin, mutta samassa hän tunsikin aivan käsittämättömällä tavalla joutuvansa pois huoneestaan ja ympäristöstään, ja kun hän tointui tuosta pyörryttävästä tunteesta ja avasi silmänsä, niin hän huomasi makaavansa alastomana ja avuttomana vieraalla,

Paksut savupylväät nousivat ilmaan.

autiolla rannalla, hyrskyävä meri silmiensä edessä.

Sulttaani kauhistui huomattessaan minne hän oli joutunut ja katui herkkäuskoisuuttaan, sillä hän käsitti nyt, että viekas dervishi oli käyttänyt valtaansa saattaakseen hänet perikatoon. Hän kohotti kätensä nyrkkiin ja huusi kovalla äänellä, ikäänkuin dervishi olisi voinut kuulla hänen äänensä:

— Lurjus! Petturi! Sinä olet käyttänyt väärin minun luottamustani anastaaksesi maani ja valtakuntani. Mutta jos joskus pääsen takaisin valtaan, niin silloin minun kostoni kohtaa sinua! Tuhatkertaisen kuoleman sinä saat kestää! Voi, minua houkkiota! Kuinka onneton nyt olen!

Täten hän valitti ja kulki tuntikausia pitkin rantaa, melkein hulluna surusta ja vihasta. Vihdoin alkoi kuitenkin aurinko paahtaa niin kuumasti, että hänen täytyi paeta palmupuitten suojaan, jotka näkyivät jonkun matkan päässä rannasta.

Nyt hän huomasi, ettei seutu ollutkaan niin autio kuin hän oli luullut, sillä hänen korvaansa kuului kirveen iskuja ja hetken kuluttua hän tapasi useita puunhakkaajia, jotka kaatoivat puita. Kun he näkivät hänet aivan alastomana, niin he hämmästyivät suuresti, eikä sulttaani uskaltanut kertoa heille asian todellista laatua, sillä he eivät olisi sitä kuitenkaan uskoneet. Hän koetti keksiä siis jotakin uskottavampaa.

— Hyvät ystävät, sanoi hän, armahtakaa minua! Olen haaksirikkoinen, ja monta päivää olen ajelehtinut aalloilla. Kaiken omaisuuteni olen kadottanut, vieläpä viimeiset vaateriepunikin. Antakaa minulle jotakin, millä alastomuuteni peittäisin!

Hyväsydämiset miehet säälivät onnetonta ja ottivat hänet mukanaan kotiin. Kukaan antoi hänelle jonkun vaatekappaleen, niin että hän sai vaatteet päälleen. Sitten he neuvoivat hänelle tietä läheiseen kaupunkiin, jossa hän ehkä voisi saada työtä. Hän läksi matkaan kiittäen ja siunaten hyväntekijöitään.

Heti kun hän kohtasi ihmisiä, kysyi hän heiltä, tokko he tunsivat hänen maatansa ja voisivatko he neuvoa hänelle tietä sinne. Mutta ei kukaan ollut kuullut edes sen nimeä. Ja kun hän tuli kaupunkiin, niin ei sielläkään kellään ollut edes aavistusta siitä, että sellaista maata oli olemassakaan.

Hänestä tuntui ikäänkuin hän olisi tullut maailman toiseen ääreen ja hän kadotti kaiken toivonsakin enää koskaan päästä kotiinsa.

Alakuloisena ja nälänkyssä sekä nälästä että väsymyksestä hän kuljeskeli pitkin suuren kaupungin katuja tietämättä miten hän voisi ansaita palasenkaan leipää. Kerjäämäänkin hän oli liian ylpeä. Kun hän vihdoin oli väsymyksestä uupua maahan, pysähtyi hän erään pajan edustalle, missä parasta aikaa taottiin komeita aseita ja haarniskoja.

Hän nojautui oven pieleen, mutta ei katsonut edes sisään, sillä hän ajatteli vain kovaa kohtaloansa, joka niin äkkiä oli muuttanut koko hänen elämänsä. Vielä eilen hän oli mahtava sulttaani, tänään kurjempi kurjintakin kerjäläistä, sillä kerjäläinen osasi ainakin kerjätä leipäänsä.

Sulttaani makasi alastomana autiolla rannalla.

Pajan omistaja huomasi hänet.

Mutta pajan omistaja oli huomannut hänet ja hän tunsii sääliä tuota mies raukkaa kohtaan, joka näytti niin sairaalta ja kurjalta, eikä kuitenkaan valittanut. Hän oli hyväsydäminen mies ja niinpä hän meni kysymään, miten hän voisi häntä auttaa.

— Voi, sanoi sulttaani, minä olen kovan onnen mies!

Sitten hän kertoi saman jutun haaksirikosta, jonka hän oli kertonut puunhakkaajillekin, sillä hän tiesi, että jokainen luulisi häntä petturiksi, jos hän kertoisi asian niinkuin se todellisuudessa oli. Sehän oli aivan uskomaton asia.

Kun hän oli kertonut loppuun, tunki seppä vielä entistä suurempaa sääliä häntä kohtaan ja vei hänet asuntoonsa, missä hän sai levätä ja syödä hyvän aterian. Sitten hän lupasi antaa hänelle hyvän neuvon.

— Koska et osaa mitään ammattia, jolla voisit hankkia itsellesi elatusta, niin voithan koettaa onneasi. Mene joen rantaan, sinne missä naisten uimahuoneet ovat, ja asetu oven eteen seisomaan. Kun näet jonkun naisen tulevan ulos uimahuoneesta lähteäkseen kotiinsa, niin kysy häneltä onko hän naimisissa. Jos hän on naimisissa, niin hän nyökkää päätään ja astuu edelleen. Mutta jollei hän ole naimisissa, niin täytyy hänen pysähtyä, sillä maan tapa on sellainen, että hän ottaa miehekseen sen, joka tekee hänelle tuon kysymyksen. Jos sinulla on hyvä onni, niin voit saada rikkaan vaimon. Ja jollei ole, niin tuskimpa voit joutua sen kurjempaan tilaan, kuin missä nyt jo olet.

Sulttaani kiitti häntä ja päätti seurata miehen neuvoa. Voisihan sattua, että onni suosisi häntä.

Sepän neuvon mukaan hän kulki nyt kaupungin läpi ja tuli pian naisten uimahuoneelle. Hän kävi seisomaan oven pieleen ja odotti, kunnes joku tuli ulos.

Hetken kuluttua ovi aukenikin ja toinen hunnutettu nainen toisensa jälkeen astui ulos. Muutamista hän luuli voivansa huomata, että he olivat vanhoja ja rumia, ja jonkunmoisella pelolla hän kysyi heiltä olivatko he naimisissa. Mutta kaikki, sekä nuoret että vanhat, lihavat ja laihat nyökkäsivät päätään ja astuivat edelleen. Kylpyaika lähenee loppuaan, ja sulttaani tuumi mielessänsä, tokko kaikki kaupungin naiset olivatkin naituja, kun ovi jälleen avautui ja kookas, komea nainen näyttäytyi kynnyksellä.

Hänen pukunsa oli koristettu jalokivillä ja helmillä, ja siitä sulttaani päätti, että hän varmaan oli rikas. Ja luultavasti hän oli nuori ja kauniskin, sillä hänellä oli hyvä ryhti ja juostava käynti. Siksipä sulttaani nyt sykkivin sydämin kysyi häneltä, oliko hän naimisissa.

Sulttaani otaksui, että hänkin astuisi hänen ohitsensa.

Sulttaani otaksui, että tämäkin nainen nyökkäisi vain hänelle päätään ja astuisi hänen ohitsensa, niinkuin kaikki muutkin, mutta hän ihastui suuresti, kun tämä pysähtyikin ja jäi häntä katselemaan. Mutta hetken kuluttua hän viittasi palvelijallensa ja heittäen kopeasti päätään jatkoi matkaansa. Sulttaani jäi nolona paikoilleen seisomaan, sillä hän ei voinut muuta otaksua, kuin että nainen halveksi hänen huonoa pukuansa, ja ettei maan laki merkinnyt mitään tuollaiselle kurjalle raukalle kuin hän oli.

Alakuloisena hän istahti nyt maahan ja peitti kasvonsa käsiinsä ja alkoi tuumia mitä hän nyt tekisi. Sillä turhaa hänen enää oli kysyäkään niiltä naisilta, jotka vielä tulivat uimahuoneesta, olivatko he naituja vai ei.

Äkkiä hän heräsi kuitenkin ajatuksistansa, sillä joku puhutteli häntä, ja kun hän katsoi ylös, niin hän näki edessään mustan orjan, joka oli puettu komeaan pukuun ja kumarsi hänelle syvään.

— Minä etsin erästä repaleista miestä, joka vast'ikään kysyi kaikilta ohikulkevilta naisilta, olivatko he naituja vai ei, sanoi orja. Minä oletan, että sinä olet samainen mies.

Kun sulttaani vastasi myöntävästi, niin orja pyysi häntä seuraamaan itseään. He kulkivat kadulta toiselle, kunnes he tulivat kauniin palatsin edustalle, jonka portilla seisoivat kaksi orjaa. Nämät avasivat portin ja kumarsivat syvään sulttaanille. Orja saattoi hänet komeaan saliin, jossa oli peililasiset seinät ja purppuranpunaiset, pehmeät sohvut.

Orja jätti hänet hetkeksi yksin ja palatessaan takaisin toi hänelle komean puvun, jonka hän auttoi hänen yllensä.

Eipä kestänyt kauan ennenkuin sulttaani oli kurjasta kerjäläisestä muuttunut kauniiksi, komeaksi mieheksi, mikä hän todellisuudessa olikin, ja musta orja katseli häntä ihmeissään. Hän kumarsi nyt vielä entistään syvempään ja vei hänet toiseen huoneeseen, joka oli vieläkin suurempi ja komeampi kuin se, jossa hän äsken oli ollut.

Kaunis tyttö nousi sohvalta, kun sulttaani tuli sisään, ja astui häntä vastaan.

Hänen kasvoniilmeensä oli kylmä, eikä hän ensin tahtonut edes silmiään kohottaa sulttaaniin. Mutta kun hän vihdoinkin katsoi häneen, niin hänen kasvonsa kirkastuivat. Hän näytti hyvin hämmästyneeltä, mutta samassa hänen hämmästyksensä muuttui iloksi ja hän ojensi ystävällisesti sulttaanille kätensä.

— Tervetuloa, herrani ja puolisoni!

— Tervetuloa, herrani ja puolisoni! sanoi hän. Maan lain mukaan olen minä nyt sinun vaimosi ja minun olisi pitänyt tyytyä sinuun sittenkin, vaikka olisit ollut vain kurja kerjäläinen, joksi sinua luulin. Mutta iloni on suuri, kun nyt huomaankin, että olet jalo ja miellyttävä mies.

Tytön vanhemmat astuivat nyt sisään ja lausuiivat sulttaanin tervetulleeksi. Sitten he veivät hänet suureen saliin, jossa juhla-ateria oli valmistettu. Herkullisia ruokia ja hienoja viinejä tarjottiin ihanan soiton kajahtaessa korkeitten lehtikasvien takaa, ja laulajattaret lauloivat morsiamen kunniaksi.

Kun juhla, oli päättynyt, niin morsiamen äiti saattoi tyttärensä ja sulttaanin heitä varten varattuihin huoneihin, jotka olivat järjestetyt hyvin aistikkaasti ja kauniisti.

Täällä sulttaani vietti nyt onnellisia päiviä yhdessä kauniin puolisonsa kanssa. Vuoden kuluttua syntyi heille kaksoiset, tyttö ja poika. Ja kun taaskin vuosi oli umpeen kulunut, syntyi heille jälleen tyttö ja poika. Siten jatkui vuosi vuodelta, kunnes heillä kaikkiaan oli neljätoista lasta.

Mutta silloinpa oli sekä heidän omat varansa että appivanhempien omaisuus lopussa. Niin monta suuta oli vaikea syöttää, kun ei kukaan ansainnut mitään. Kallisarvoiset huonekalut olivat nyt myötävät, samoin orjat, vaatteet ja koristukset. Vihdoinkin heidän oli pakko muuttaa pois kauniista palatsistaankin ja asua pienessä kurjassa mökissä. Ja eräänä päivänä tuli sulttaanin puoliso hänen luoksensa käsiään väänneen.

— Nyt kaikki varat ovat lopussa, sanoi hän. Nekin rahat, jotka saimme palatsistamme, ovat kuluneet loppuun, eikä minulla ole edes leipää antaa nälkäisille lapsillemme. Seitsemän vuotta minä olen elättänyt sinua. Nyt on sinun vuorosi elättää meitä.

Sulttaani tietysti tuli kovin pahoillensa. Mutta hän myönsi kuitenkin, että hänen vaimonsa oli oikeassa, ja että hänen velvollisuutensa oli nyt pitää huolta perheestänsä. Raskaalla mielellä hän läksi ulos ja astuessaan edestakaisin kaduilla tietämättä mitä tehdä, hänen mieleensä äkkiä muistui seppä, joka seitsemän vuotta sitten oli antanut hänelle niin hyvän neuvon. Ehkäpä hän nytkin voisi auttaa häntä.

Viipymättä hän läksi hänen luokseen ja kertoi hänelle huolensa.

— Mitä minä nyt teen? lopetti hän puheensa. Nyt minun asemani on tuhat vertaa tukalampi kuin seitsemän vuotta sitten, sillä silloin minä olin yksin, jota vastoin minulla nyt on neljätoista lasta, vaimo, anoppi ja appi.

Seppä pudisti päätänsä ja tuumi hetken aikaa. Sitten hän ojensi hänelle kultarahaa ja sanoi:

— Ystävä parka, ota tämä raha ja osta itsellesi nuora! Sinulla ei ole muuta neuvoa kuin heittää se olalle ja mennä satamaan, asettua siellä toisten kantajien joukkoon ja odottaa kunnes joku antaa sinulle työtä. Muuta neuvoa en tiedä, kun et osaa mitään ammattia.

Tuo neuvo ei ollut kovin houkutteleva, mutta sulttaani kiitti kuitenkin seppää, osti nuoranpätjän ja asettui kantajien joukkoon seisomaan. Mutta toiset olivat paljoa nopeammat kuin hän tarjoutumaan työhön, ja kesti kauan ennenkuin sulttaani sai tavaroita kannettavakseen.

Vihdoin kuitenkin eräs kauppias antoi hänelle arkun kannettavaksi. Sulttaani kiersi nuoran arkun ympärille ja nosti sen selkäänsä. Mutta se oli niin raskas, että hänen täytyi matkalla levätä monta kertaa. Hiki juoksi virtana otsalta, ja hän luuli tuon kovan painon musertavan jalat hänen altaan. Kun hän vihdoin kumminkin pääsi määräpaikalle, sai hän kauppiaalta muutamia hopearahoja, ja hän kiiruhti kotiin antaakseen ne vaimolleen.

Mutta vaimo alkoi vain valittaa ja voivotella.

— Voi, puoliso raukkani, sanoi hän, etkö koko päivään ole ansainnut sen enempää? Jollet joka päivä voi antaa minulle ainakin kymmenen vertaa näin paljon, niin me kuolemme nälkään.

Nämä sanat koskivat kovasti sulttaaniin, kun hän ajatteli, kuinka kovasti hän oli saanut raataa ansaitakseen tämänkin summan, ja hän huomasi, että hänen olisi aivan mahdotonta ansaita edes kaksi sen vertaa. Ja kuitenkin vaimo olisi halunnut saada kymmenen kertaa enemmän.

Epätoivoissaan hän läksi jälleen ulos ja astui kauaksi ulkopuolelle kaupunkia saadakseen olla yksin omine ajatuksineen. Kaiken yötä hän samoili umpimähkään ajatellen onnetonta kohtaloaan ja kiroten dervishiä, joka oli synnä kaikkeen. Kun päivä alkoi sarastaa, niin hän huomasi tullessa aina sille autiolle rannalle, jossa hän seitsemän vuotta sitten oli herännyt alastomana ja turvattomana, kaukana kotoaan ja maastaan.

Sulattaani nosti arkun selkäänsä.

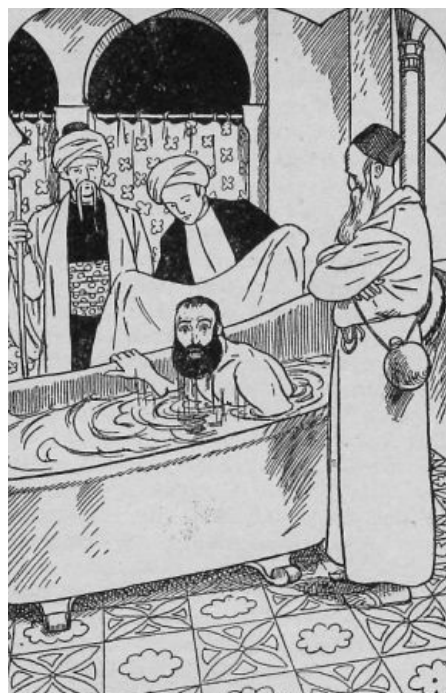

Sulattaani tuli jälleen samalle rannalle.

Hän aikoi polvistua maahan ja rukoilla Allahilta armoa, mutta samassa hän muisti, että hänen sitä ennen tuli pestä itsensä, niinkuin jokaisella hurskaalla muhamettilaisella on tapana tehdä ennenkuin hän toimittaa hartauttansa.

Kiireesti hän riisui yltään ja kasteli itseään vedessä. Mutta samassa, kun hän nosti päänsä ylös, himmeni kaikki hänen silmissänsä, eikä hän voinut ymmärtää mitä hänelle oikeastaan tapahtui.

Hän ei tuntenut enää ympäristöään. Meri ja ranta oli kadonnut ja sen sijaan hän olikin omassa kylpyammeessansa. Hänen vieressään seisoi dervishi ja kaikki hänen palvelijansa.

Meri ja ranta oli kadonnut, ja hän istui omassa

kylpyammeessaan.

Ensin hän hieroi silmiään eikä voinut uskoa muuta, kuin että näkö petti häntä. Mutta kun ei mikään muuttunut hänen ympärillään, kohosi hän vihdoin ylös ja puristi nyrkkiään dervishille.

— Sinä lurjus! huusi hän. Miten olet uskaltanut kohdella tällä tavalla herraasi ja sulttaaniasi? Minä kostan sinulle nuo seitsemän vuotta, jotka olen saanut maanpaossa viettää!

— Seitsemän vuotta! Minä en käsitä mitä sinä sanot, armollisin hallitsijani, sanoi dervishi. Tuskin on tunti siitä kulunut, kun tulin palatsiisi ja näin sinut ensi kertaa. Enkä minä ole tehnyt sinulle mitään muuta kuin että pyysin sinua kastamaan pääsi veteen ja heti nostamaan sen taas ylös.

— Valehtelija! huudahti sulttaani. Väitätkö sinä, että aivan äsken pistin pääni veden alle?

Dervishi nauroi ja viittasi palvelijoihin.

— Voithan kysyä palvelijoiltasi, sanoi hän.

Kaikki orjat vakuuttivat yhdellä suulla, että siitä oli kulunut vain sekunnin verran aikaa ja etteivät he sinä aikana olleet liikahtaneet paikoiltaan.

Mutta hän ei tahtonut sitä sittenkään uskoa, vaan kertoi vaimostansa ja neljästätoista lapsestansa ja kaikesta, mikä hänelle noina seitsemänä vuonna oli tapahtunut, jolloin hän oli ollut poissa.

Silloin dervishi lähetti hakemaan sulttaanin omaa pientä poikaa, joka oli vain kahden vuoden vanha, ja vasta kun tämä ojensi molemmat kätensä isällensä, putosivat ikäänkuin suomet hänen silmiltänsä ja hän ymmärsi, että nuo seitsemän vuotta olivatkin olleet vain silmänräpäys.

Hän kumartui maahan ja suuteli dervishin vaipan lievertä, ja dervishi laski kätensä hänen päälleensä.

— Allah on minun heikon voimani kautta tahtonut antaa sinulle todistuksen voimastaan, sanoi hän. Älä nyt enää epäile niitä ihmeitä, joita järkesi ei voi käsittää!

Pyhä mies palasi takaisin yksinäisyyteensä vuorelle. Mutta sulttaani oli parantunut epäuskostansa ja hallitsi suuremmalla viisaudella ja lempeydellä alamaisiaan kuin ennen.

Pieni tuomari.

Harun al Rashidin hallitessa asui Bagdadissa mies, nimeltä Ali Chodjah. Hän harjoitti pientä kauppaa omassa talossaan, jonka hän oli isältään perinyt. Siten hän ansaitsi niukan leipänsä.

Kolmena yönä perätysten hän näki unen, joka vaikutti häneen hyvin valtavasti. Vanha, kunnianarvoinen ukko astui hänen vuoteensa ääreen, kohotti kätensä ja lausui lujalla äänellä:

— Ali Chodjah, miksi nukut toimeettomana vuoteellasi? Nouse ja lähde pyhiinvaellusmatkalle Mekkaan!

Joka kerta Ali Chodjah säikähti niin kovasti, että hän heräsi kesken untaan, ja kolmannella kerralla hän päätti heti lähteä matkaan. Hän möi kaikki tavaransa, vuokrasi talonsa toisille ja hankki matkatarpeita pitkää ja vaivalloista retkeänsä varten. Kun kaikki oli valmista, niin hän huomasi omistavansa vielä tuhatta sekiniä, joita hän ei turhan päiten halunnut ottaa matkaan. Hän koetti keksiä jonkun varman säilytyspaikan, jonne hän rahansa piilottaisi, kunnes hän palaisi

taas kotiin, ja hän luuli löytäneensä hyvänkin paikan. Aitassaan hänellä oli suuri, savinen ruukku, sen hän nyt otti, pani rahat ruukun pohjalle ja täytti astian oliiveilla. Sitten hän sulki ruukun visusti ja meni naapurinsa luo, joka oli hänen hyvä ystävänsä.

— Olen aikonut lähteä Mekkaan, kertoi Ali Chodjah ystävälleen, Mustafalle, tokko ottaisit tämän ruukun talteen ja säilyttäisit sitä, kunnes parin kuukauden kuluttua palaan takaisin?

— Mielelläni, sanoi Mustafa, tässä on aittani avain, laske ruukkusi minne sinua haluttaa. Kotiinpalatessasi löydät sen samasta paikasta.

He menivät yhdessä aittaan, ja Ali Chodjah laski ruukkunsa aitan nurkkaan. Sitten he sulki aitan ja Ali läksi matkaan.

Suuren karavaanin mukana hän saapuikin Mekkaan ja rukoiltuaan Muhamedin haudalla hän otti esille mukanaan tuomat tavaransa ja alkoi kaupitella niitä, sillä viisaana kauppiana hän oli ajatellut myös omaa etuansa. Hän möikin tavaroitaan edulliseen hintaan, mutta kun hän kuuli kerrottavan, että tavaroiden hinta Egyptissä oli vielä paljoka suurempi kuin Mekassa, niin hän päätti lähteä sinne ja koettaa siellä onneansa. Kauppa onnistuikin hyvin ja menestys viekoitteli häntä kulkemaan yhä kauemmaksi ja poikkeamaan yhä useampiin kaupunkeihin. Siten hänen matkansa kesti paljoka kauemmin kuin mitä hän alkuun oli aikonut, ja kun hän vihdoinkin kääntyi kotimatalle, olikin jo seitsemättä vuotta kulunut.

Sillä välin ei Mustafa ollut yhtään muistanut Ali Chodjahia eikä hänen oliiviruukkuunsa. Mutta eräänä päivänä, kun hän istui vaimonsa kanssa aterioimassa, sanoi vaimo äkkiä:

— Kylläpä nyt oliivit hyvältä maistuisivat! Meillä ei ole ollut niitä moneen aikaan.

— Maltahan, sanoi Mustafa, aitassa on ruukullinen oliiveja, jotka Ali Chodjah jätti sinne ennen matkalle lähtöänsä. Mutta siitä on jo lähes seitsemän vuotta, ja hän on varmaan sillä retkellä kuollut, koskei häntä ole takaisin kuulunut. Haepas ruukku aitasta, ja jos oliivit ovat vielä tuoreita, niin voimme syödä ne hyvällä maulla.

— Älä koske niihin, sanoi vaimo. Ethän voi tietää, vaikka Ali Chodjah tulisi huomispäivänä kotiin.

Mutta Mustafa ei ottanut hänen puhettaan korviinsa. Hän meni aittaan, sytytti lyhdyn ja etsi ruukun nurkasta esille. Se oli tarkasti suljettu, mutta kun Mustafa avasi sen ja maisteli paria marjaa, niin ne olivat aivan pilaantuneet ja homeessa. Hän kallisteli ruukkuu nähdäkseen, olivatko ne pohjaa myöten pilaantuneet, ja silloin hän kuuli kilahtavan äänen ruukun pohjalta. Hän ei malttanut nyt olla kaatamatta koko ruukun sisällystä toiseen astiaan, ja ihmeekseen hän näki, että ruukussa olikin joukko kirkkaita, kiiltäviä kultarahoja.

**Ruukussa olikin
kiiltäviä
kultarahoja.**

Kiusaus oli liian suuri. Kiireesti hän pisti rahat taskuunsa, kaatoi oliivit takaisin ruukkuun ja sulki aitan oven.

— Ne olivat aivan pilaantuneet, sanoi hän vaimollensa, ei niitä kukaan voi syödä.

Mutta vaimo oli levottomalla mielellä.

— Ei sinun olisi pitänyt niihin koskea, sanoi hän. Jos Ali Chodjah palaa takaisin, niin hän on varmaan pahoillansa, kun hänen ruukkuunsa on koskettu.

Siitä Mustafakin pelästyi. Kaataessaan oliivit ruukusta oli osa pudonnut maahan ja tahrantunut, eikä niitä käynyt enää ruukkuun paneminen. Sitä paitsi kun rahatkin olivat poissa, niin astia ei ollut enää yhtä täynnä kuin alkuun. Siksi Mustafa osti tuoreita oliiveja, täytti ruukun niillä ja asetti sen jälleen entiselle paikallensa. Ei kukaan voinut nyt huomata, että ruukkuun oli koskettu.

Eipä kestänyt kukaan monta viikkoa ennenkuin Ali Chodjah palasi kotiin. Ensi työksensä hän meni ystävänsä, Mustafan, luo. Hän tervehti iloisena ystävänsä, joka koetti myös tekeytyä iloiseksi, vaikka hän sydämessään tunsikin levottomuutta ja pelkoa. Kun Ali Chodjah oli kertonut matkastaan ja onnistuneista kaupoistaan, pyysi hän saada saviruukkunsa takaisin, jonka hän ennen matkalle lähtöään oli jättänyt Mustafan luo talteen.

— Mene itse sitä aitastani hakemaan, sanoi Mustafa, itsehän parhaiten tiedät, minne sen panit. Minä en ole koko ruukkuu sen koomin nähnyt.

Ali Chodjah otti ruukun aitasta ja läksi kotiinsa. Heti sisään tultuaan hän kaasi oliivit ruukusta, mutta ihmeekseen hän huomasi, että kultarahat olivat poissa. Hän tuli kovin pahalle mielelle ja kiiruhti heti takaisin Mustafan luo.

— Rakas ystävä, sanoi hän astuessaan sisään, kun annoin tuon ruukun haltuusi, oli siinä tuhatta sekiiniä, mutta nyt ne ovat kaikki poissa.

— Mitä ihmettä, huudahti Mustafa, oliko ruukussa tuhat sekiiniä! Jos ne olivat siinä lähtiessäsi, niin ovat ne siellä vieläkin. Ethän voinne epäillä, että ystäväsi olisi sinua pettänyt?

— Ei, sitä en tosiaankaan tahtoisi, mutta ihmeen kummallista tämä on. Lähtiessäni ruukussa oli tuhat sekiiniä, mutta nyt ne ovat poissa. Ehkä olet ollut rahan tarpeessa ja olet lainannut ne? Jos

niin on, niin tunnusta rehellisesti. En minä sinua siitä syytä. Saathan maksaa sitten kun jaksat. Mutta silloin alkoi Mustafa huutaa ja sättiä.

En minä ole saanut muuta kuin ruukullisen oliiveja.

— En minä ole saanut muuta kuin ruukullisen oliiveja, sanoi hän vihasta väristen. Ei kukaan ole sanaakaan puhunut rahoista. Yhtä hyvin voisit vaatia minulta helmiä ja jalokiviä!

Ali Chodjah koetti kaikella tavalla saada häntä tunnustamaan ja uhkasi, että hän vetäisi asian oikeuteen, jollei toinen hyvällä tunnustaisi. Mutta Mustafa pysyi yhä väitteessään, ettei hän ollut rahoja nähnytkaan. Hän tuli yhä äkäisemmäksi ja alkoi sättiä Ali Chodjahia. Ihmisiä kertyi paikalle, ja Mustafa selitti nyt kaikille, jotka halusivat häntä kuulla, kuinka hävyttömästi Ali Chodjah häntä syytti ja koetti pilata hänen hyvää mainettansa. Ja hän lupasi vaikka valalla vanhoa viattomuutensa.

Silloin Ali Chodjah tarttui häntä käsivarteen kiinni.

— Hyvä, sanoi hän, minä menen nyt tuomarin luo, hänelle et ainakaan voi valehdella. Mutta pidä mielessäsi, että varotin sinua.

Ali Chodjah odotti vielä pari päivää, sillä hän toivoi Mustafan katuvan ja tunnustavan tekonsa. Mutta kun hän ei sitä tehnyt, niin Ali Chodjah meni tuomarin luo ja kertoi hänelle asiansa. Tuomari kuunteli hänen kertomustansa ja kysyi:

— Onko sinulla todistajia?

— Oi herra, vastasi Ali Chodjah, minä en uskaltanut kertoa kellekään, mihin rahani olin piilottanut, mutta minä luotin ystävääni ja luulin, että hän oli rehellinen mies.

— Sitten minä en voi muuta tehdä, sanoi tuomari, kuin kärkeä mies valalle.

Mustafa saapui röyhkeänä tuomarin eteen ja vannoi, ettei hän ollut rahoja nähnyt eikä tiennyt niistä yhtään mitään. Ja kun todistajia ei ollut, niin tuomari julisti hänet syyttömäksi.

**Kun todistajia ei ollut, niin
tuomari julisti hänet
syyttömäksi.**

Ali Chodjah läksi suruissaan kotiinsa. Hän ei voinut ymmärtää, miksi tuollaisen onnettomuuden oli pitänyt häntä kohdata. Mutta kaikkea toivoaan hän ei kuitenkaan kadottanut. Hän päätti kirjoittaa anomuskirjeen Harun al Rashidille ja anoa häneltä oikeutta, ja pantuaan pyyntönsä paperille, hän läksi kalifin palatsiin.

Kalifi otti vastaan Ali Chodjahin anomuksen ja määräsi, että seuraavana päivänä oli pidettävä uusi tutkinto asiasta, ja lupasi itse saapua paikalle.

Mutta vielä samana iltana läksi Harun al Rashid tapansa mukaan valepuvussa kaupungille ja yhdessä visiirinsä kanssa hän samoili pitkin katuja ja toreja, nähdäkseen omin silmin miten hänen alamaisensa elivät. Hän astui suuren torin yli, jossa parhaillaan muutamia lapsia oli leikkimässä, ja hän pysähtyi heidän leikkiänsä katsomaan. Siinä oli noin kaksitoista poikaa, jotka istuivat piirissä kuutamossa, ja Harun al Rashid kuuli erään nuoren, kauniin pojan sanovan tovereilleen:

— Ruvetaanko leikkimään Ali Chodjahia ja Mustafaa?

Toiset olivat heti valmiit. Poika, joka oli leikin ehdottanut, rupesi tuomariksi ja kävi istumaan suurelle laatikolle vakavan ja juhlallisen näköisenä. Kaksi muuta poikaa rupesi Ali Chodjahiksi ja Mustafaksi.

**— Astukaa esiin, sanoi pieni
tuomari.**

— Astukaa esiin, sanoi pieni tuomari korkealta tuomioistuimeltansa, ja esittää kumpikin asianne.

Kun Harun al Rashid kuuli Ali Chodjahin nimen, niin hänen mieleensä muistui kauppiaan anomuskirje, ja hän jäi kuuntelemaan poikien leikkiä. Tuo oikeusjuttu oli varmaan herättänyt koko kaupungin huomiota, koska lapsetkin siitä puhuivat, ja hän päätti kuunnella, miten tuo pieni tuomari suoriutui asiastansa, ja minkä tuomion hän langettaisi.

Molemmat pojat, jotka olivat olevinaan Ali Chodjah ja Mustafa, astuivat nyt tuomarin eteen, ja tämä kysyi heiltä:

— Ali Chodjah, mistä sinä syytät tätä kauppiasta?

Syyttäjä esitti asiansa seikkaperäisesti. Kun hän oli lopettanut kertomuksensa, niin tuomari kääntyi sen pojan puoleen, joka esitti Mustafaa, ja sanoi hänelle:

— Mitä sinulla on tähän syytteeseen vastattavana ja miksi et antanut kultarahoja takaisin?

Syytetty vastasi aivan samoin kuin todellinenkin Mustafa oli vastannut, ja oli valmiina vannomaan väitteensä todeksi.

— Odotahan hiukan, sanoi pieni tuomari mieltävän näköisenä, ennenkuin vannot, tahtoisin nähdä sitä saviruukkua, jonka Ali Chodjah antoi sinun haltuusi.

Se pojista, joka oli Ali Chodjah, läksi etsimään jotakin astiaa ja palasi hetken kuluttua rikkinäinen ruukku kädessä.

— Onko tämä sama ruukku, joka oli sinun aitassasi? kysyi tuomari Mustafalta.

Hän myönsi sen samaksi. Silloin tuomari pisti kätensä ruukkuun ja oli ottavinaan sieltä oliiveja.

— Hyviäpä nämä ovatkin, sanoi poika maiskutellen suutansa. Ja hän puraisi niin, että hampaat narskuivat.

— Mutta sepä on ihmeellistä, jatkoi hän hetken kuluttua, kuinka ne voivat olla näin tuoreita ja hyvänmakuisia, vaikka ne ovat olleet seitsemän vuotta ruukussa? Miten sen asian laita oikeastaan lienee? Onko täällä yhtään oliivikauppiasta?

Kaksi poikaa astui esille.

— No, mitä te arvelette, sanoi tuomari, kääntyen poikien puoleen, jotka esittivät oliivikauppiaita. Voivatko oliivit pysyä seitsemän vuotta pilaantumatta?

— Armollinen herra, vastasivat oliivikauppiat, se on aivan mahdotonta. Oliivit voivat säilyä korkeintaan kolme vuotta hyvinä, mutta silloinkin ne ovat kadottaneet kauniin värinsä ja hyvän makunsa.

Tuomari ojensi heille ruukun tarkasteltavaksi.

— Katsokaa näitä, sanoi hän. Voitteko suunnilleen sanoa, kuinka vanhoja ne ovat?

Oliivikauppiat olivat ruukusta ottavinansa muutamia oliiveja, maistelivat niitä ja vakuuttivat:

— Herra, nämä oliivit ovat erinomaisen hyviä ja aivan tuoreita.

— Sepä kumma, sanoi tuomari, sillä ne ovat jo seitsemän vuoden vanhoja. Seitsemän vuotta sitten, kun Ali Chodjah läksi pyhiinvaellusretkellensä, hän pani ne tähän astiaan.

— Se on mahdotonta, väittivät oliivikauppiat, kysy keltä tahansa, mutta nämä oliivit ovat tämän vuoden satoa.

Pieni tuomari katsoi ankarasti syytettyyn ja sanoi:

— Jos nämä oliivit ovat tämän vuoden satoa, niin silloin sinä olet varas ja petturi! Ja rangaistukseksi sinut ripustetaan hirsipuuhun.

Kun pojat kuuluivat tämän tuomion, niin he hyppivät ilosta ja taputtivat käsiänsä, ja sitten he ottivat sen pojan kiinni, joka oli esittänyt Mustafan osaa ja olivat ripustavinaan hänet läheisimpään puuhun.

Kun leikki oli lopussa, niin Harun al Rashid ja hänen visiirinsä läksivät pois. Mutta kalifi oli niin ihmeissään pojan viisaudesta, että hän käski visiirinsä ottamaan selkoa pojasta ja tuomaan hänet seuraavana päivänä palatsiin. Myöskin hän käski hänen antaa sanaa Ali Chodjahille ja Mustafalle, että hekin saapuisivat palatsiin seuraavana päivänä, ja että Ali Chodjah toisi saviruukkunsa mukanaan.

Kylläpä poika ja hänen äitinsä hämmästyivät, kun niin suuri vieras, itse kalifin visiiri, astui heidän matalaan mökkiinsä, mutta heidän hämmästyksensä muuttui peloksi ja kauhistukseksi, kun hän käski pojan seuraamaan mukanaan kalifin palatsiin. Äiti luuli pojan tehneen jotakin pahaa ja oli vähällä purskahtaa itkuun. Mutta visiiri lohdutti häntä ja vakuutti, ettei pojalle tulisi mitään pahaa tapahtumaan, ja että hän pian pääsisi taas kotiinsa. Äiti puki hänen ylleen hänen parhaat vaatteensa, ja sitten poika läksi visiirin kanssa linnaan.

Visiiri vei hänet heti kalifin luo, ja kun poika kumarsi hänelle syvästi ja katsoi häntä rohkeasti silmiin, niin kalifi taputti häntä olkapäälle ja sanoi hänelle:

— Minä kuulin eilen teidän leikkinne, poikaseni, ja siksi olen käskenyt sinut nyt luokseni. Tule mukana, niin saat tuomiosalissani uudistaa leikkisi ja ratkaista oikean Ali

Chodjahin ja Mustafan riidan.

Hän otti poikaa kädestä kiinni ja astui hänen kanssansa tuomioistuinsaliin, jossa koko hovi oli koolla. Ali Chodjah ja Mustafa seisivat keskellä lattiaa, ja vähän matkan päässä heistä tuomari, joka oli langettanut väärän tuomion. Sillä kalifi tahtoi antaa hänellekin pienen opetuksen, miten tuomittaessa oli otettava asioista selkoa.

Kalifi nousi tuomioistuimelleen ja nosti pienen pojan viereensä istumaan. Kaikki katsoivat ihmeissään tuota köyhää poikaa, voimatta ymmärtää, mitä tekemistä hänellä saattoi olla tässä tärkeässä tilaisuudessa.

Nyt käski kalifi, että Ali Chodjah ja Mustafa esittäisivät asiansa. Mustafa vakuutti jälleen syyttömyyttään ja oli valmis valalla vannomaan viattomuutensa, ja Ali Chodjah pyysi, että hänelle annettaisiin takaisin kadottamansa rahat.

Kun molemmat kauppiaat olivat lopettaneet kertomuksensa, sanoi pieni poika kaikkien läsnäolevien suureksi hämmästykseksi:

— Älä vanho, Mustafa, ennenkuin sinua käsketään. Tuokaa saviruukku tänne, jossa oliivit olivat säilössä.

Ruukku tuotiin esille, ja Mustafan täytyi tunnustaa, että se oli sama astia, joka hänen aitassansa oli ollut seitsemän vuotta. Sitten poika kääntyi kohteliaasti kalifin puoleen ja pyysi, että hän maistaisi oliiveja.

— Totta tosiaan, ne ovat erinomaisen maukkaita, sanoi kalifi, pistäen yhden suuhunsa.

He ottivat pojan kiinni.

— Totta tosiaan, ne ovat erinomaisen hyviä, sanoi kalifi.

Hän otti poikaa kädestä kiinni.

— Kuuletteko, sanoi pieni tuomari, oikeauskoisten hallitsija sanoo, että ne ovat maukkaita. Mutta kuinka kauan oliivit voivat säilyä? Jos täällä olisi oliivikauppiaita, niin voisimme saada sen tietää.

Visiiri oli pitänyt tästäkin seikasta huolta, ja kutsuttanut useita oliivikauppiaita paikalle. Nämä astuivat nyt esille ja sanoivat olevansa valmiit lausumaan mielipiteensä.

— Kauemmin kuin kolme vuotta eivät oliivit voi säilyä, sanoivat he.

— Tutkikaa näitä ja sanokaa, kuinka vanhoja ne voivat olla, sanoi pieni tuomari.

Oliivikauppiaat tekivät niinkuin heitä käskettiin, ja kaikki väittivät yhdestä suusta, että ne olivat saman vuoden satoa.

— Sehän on mahdotonta, huudahti pieni tuomari, seitsemän vuotta sitten Ali Chodjah antoi ne Mustafan haltuun!

Mustafa kalpeni ja aikoi sanoa jotakin puolustukseksensa, mutta kalifi pakotti hänet vaikenemaan.

— Sinun rikoksesi on tullut ilmi, sanoi hän Mustafalle, tämä lapsi on sen paljastanut kaikille. Viekää pois varas ja hirttäkää hänet, mutta vasta sitten, kun hän on tunnustanut, minne hän on kätkenyt Ali Chodjahin rahat.

Vahdit ottivat Mustafan heti vangiksi ja veivät hänet pois, ja kalifi kääntyi tuomarin puoleen, joka

oli tuominut Mustafan syyttömäksi.

— Ota oppia tältä lapselta, sanoi hän laskien kätensä pojan päälle, ja muista, että tästälähin tutkit tarkemmin asiaa, ennenkuin tuomitset.

Sitten kalifi syleili poikaa ja käskei antaa hänelle tuhat kultarahaa vanhempiansa varten. Eikä siinä kylliksi. Hän piti huolta siitä, että poika sai hyvän kasvatuksen, ja kun hän oli varttunut mieheksi, otti kalifi hänet palvelukseensa ja osoitti hänelle aina suurta suosiota ja hyvyttä.

Kuningas Mahmud ja leipuri.

Suuressa valtakunnassa itämailla hallitsi kauan aikaa sitten vanha kuningas, joka rakasti suuresti alamaisiansa. Siksi hän kasvatti myös pojastansa hyvän hallitsijan ja antoi hänen oppia ja kehittää lahjojansa.

Mutta jotakin häneltä vielä puuttui ennenkuin hänen kasvatuksensa oli loppuunsaattettu: hänen tuli matkustaa ja nähdä vieraita maita oppiakseen maailmaa tuntemaan. Vanha kuningas oli tähän asti halunnut pitää hänet kotona, sillä hän tiesi, ettei hänellä itsellään ollut enää pitkältä elinpäiviä ja hän tahtoi mielellään nähdä poikansa luonaan kuoleman lähestyessä. Mutta vihdoin hän päätti antaa hänen matkustaa, sillä kun poika kerran oli päässyt kuninkaaksi, ei hän voinut enää poistua valtakunnastaan.

— Rakas Mahmud, sanoi vanhus eräänä päivänä prinsille, koska minä näyn elävän vaikka sadan vuoden vanhaksi, niin ei maksa vaivaa lykätä enää matkaasi. Ota paras hevonen tallistani ja kaksi

palvelijaa seuralaiseksesi! Ota matkaasi kaksi rahakukkaroa ja täytä kumpikin kolmella tuhannella sekiinillä! Ratsasta sitten ulos maailmaan ja palaa takaisin viisaampana ja kokeneempana!

Mahmud suuteli isänsä kättä ja lähti iloisin mielin matkaan. Useita maita ja kaupunkeja ja paljon merkillisyyksiä hän näki tällä matkallansa, mutta kaikista näkemistään miellytti häntä kaikkein eniten eräs ihmeen ihana tyttö. Hänen isänsä oli linnanvoutina erään kuninkaan linnassa, jossa prinssi oli vieraisilla.

Ihastuttava Naima hurmasi hänet siihen määrään kauneudellaan ja suloudellaan, että hän jäi linnaan paljoa pitemmäksi aikaa kuin mitä hän alkujaan oli aikonut ja lopulta hän huomasi, ettei hän voinut elää ilman häntä. Tosin tyttö ei ollut kuninkaallista sukua, mutta hänen suloinen käytöksensä, komea ryhtinsä ja kauneutensa olivat kuin kuningattaren, ja hän päätti pyytää hänet omaksensa.

Eräänä aamuna prinssi kutsui tytön isän, linnanvoudin, luoksensa, ja kun tämä seiso i syvästi kumartaen hänen edessänsä, niin prinssi kehotti häntä ystävällisesti istuutumaan.

— Olen kutsunut sinut luokseni, sanoi hän, siksi että tyttäresi suuresti miellyttää minua, ja minä haluan ottaa hänet puolisoskeni, jos isäni siihen vain suostuu.

Linnanvouti nousi ylös kumartaen syvään.

— Suo anteeksi, herra prinssi, mutta minä saan luvan sanoa sinulle, ettei asia vielä sillä ole päätetty.

Prinssi, joka aina oli tottunut saamaan tahtonsa täytetyksi ja joka sitäpaitsi luuli osoittaneensa yksinkertaiselle linnanvoudille tavattoman armon, josta tämän olisi pitänyt kiittää häntä polvillansa, hämmästy i niin suuresti, ettei hän aluksi voinut muuta kuin katsella voutia silmät pyöreinä päässä.

— Mitä tämä merkitsee? sanoi hän vihdo i.

— Niin, se merkitsee sitä, että minullakin on jotakin sanottavaa asiassa.

— Ehkäpä minä sinun mielestäsi en ole kyllin hieno vävyksi? kysyi prinssi pilkallisesti.

**Mitä siihen tulee,
niin vois i olla aivan
tyytyväinen.**

— No, herra prinssi, mitä siihen tulee, niin vois i olla aivan tyytyväinen. Mutta katsos, minä olen antanut pyhän lupauksen, etten anna tytärtäni kellekään, joka ei taida jotakin ammattia. Voisi ihan tuntua siltä, ettet sinä, tuleva kuningas, koskaan joutuisi minkäänlaiseen pulaan. Mutta eihän mistään voi olla aivan varma, ja kuningaskin voi menettää paikkansa. Ja täytyyhän jokaisen oppia itse ansaitsemaan leipänsä. Jos tahdot saada tyttärensä, niin tulee sinun oppia jokin ammatti. Se on minun viimeinen sanani.

Tämä puhe tuntui kuitenkin prinssistä niin hävyttömältä, että hän antoi röyhkeän linnanvoudin heti lähteä ja läksi tapaamaan hänen tytärtänsä, kun tämä iltapuolella oli kävelyllä linnan puutarhassa.

Prinssi ilmaisi hänelle peittelemättä rakkautensa ja pyysi, että hän lähtisi isänsä luota ja seuraisi häntä valtakuntaansa. Mutta tyttö loi vain ylpeän silmäyksen prinssiin.

— Prinssini, sanoi hän, en koskaan mene naimisiin vastoin isäni tahtoa.

Toistamiseen hänen aikeensa siis menivät myttyyn ja vihan ja harmin vallassa hän läksi heti kotimatalle. Hän tahtoi unohtaa tuon ylpeän kaunottaren ja hänen vieläkin kopeamman isänsä.

Olipa sekin laitaa, kun pantiin ehtoja prinssille, joka kosi alhaista linnanvoudin tytärtä. Ja mikä häpeä, kun häntä käskettiin oppimaan jotakin ammattia.

Kun hän saapui jälleen kotimaahansa, niin hän sai yllin kyllin muutakin ajateltavaa, sillä ensimmäinen sanoma, joka kohtasi häntä, oli hänen isänsä äkillinen kuolema.

Hän oli rakastanut hellästi isäänsä, ja siksi hänen surunsa oli hyvin suuri, ja hän tunsikin nyt seisovansa aivan yksin maailmassa. Hänen uudet hallitsijavelvollisuutensa eivät voineet lievittää hänen suruansa, yhtä vähän kuin kansan rakkauskään, ja yhä kiihkeämmin hän alkoi taas kaivata kaunista Naimaa, joka oli voittanut hänen sydämensä. Hän yksin olisi voinut lohduttaa häntä, sen hän nyt selvästi tunsikin.

Mutta osaamatta mitään ammattia hän ei voinut saada häntä puolisoikseen, ja miten olikaan, niin hän aikoi koettaa oppia jotakin.

Hän päätti oppia kutomaan silkkimattoja. Sehän on hienoa ja siistiä käsityötä, ja hän pyysi kaikessa salaisuudessa suurvisiiriään hankkimaan hänelle opettajan. Sellainen löytyikin helposti, ja kuningas Mahmud istui nyt joka iltä työssä kutoen silkkimattoja ja koristaen niitä reunusmalleilla tai kreikkalaisilla lauseparsilla, sillä hän oli hyvin mieltynyt kreikankieleen.

Matto oli suurvisiirin mielestä erinomaisen kaunis.

Vihdoin hän sai valmiiksi maton, joka suurvisiirin mielestä oli niin erinomaisen kaunis, että se heloitti kirkkaammin kuin itse aurinko ja kuu. Oppimestarinkin mielestä se oli oikein hyvä, ja hän antoi kuningas Mahmudille mestarikirjan, joka todisti, että hän oli täysin oppinut matonkutomisammattissa. Nyt kuningas saattoi siis uudestaan lähteä kosimaan.

Hän läksikin pian matkaan, eikä mikään estänytäkään enää häntä tuomasta kaunista Naimaa morsiamenansa kotiin. Linnanvouti oli kovin hyvillensä, sillä kun hän tiesi saavansa vävykseen matonkutojan, niin hän arveli, että hänen tyttärensä tulevaisuus oli taattu.

Häät vietettiin suurella komeudella, juhlia pantiin toimeen ylt'yleensä koko valtakunnassa, ja kuningas Mahmud eli onnellisena kauniin kuningattarensa kanssa monta monituista vuotta. He saivat useita lapsia, ja kuningas hallitsi kansaansa rakkaudella ja viisaudella, jotta kaikki häntä rakastivat. Hänen paikkansa valtaistuimella ei siis ollutkaan niin epävarma, kuin hänen appensa oli luullut, ja usein hän itsekin naureskeli ukon pelolle.

Mutta saipa hän kerran kokea, ettei vanhus ollut niinkään väärässä ollut.

Samoin kuin suuri sulttaani Harun al Rashid ja monta muuta itämaista hallitsijaa, oli kuningas Mahmudillakin tapana kuljeskella valepuvussa alamaistensa parissa oppiaksensa tuntemaan heidän olosuhteitansa niin hyvin kuin suinkin.

Kerran hän oli pukeutunut dervishin pukuun ja läksi varhain aamulla yksin ulos. Kävelyllään hän osui aina laitakaupungille saakka, ja aika kului häneltä nopeammin kuin mitä hän oli luullut katsellessansa kaikenlaista, mikä hänen mieltänsä kiinnitti. Vihdoin hän tunsikin olevansa nälkäinen, ja koska hän oli kaukana palatsista, niin hän päätti poiketa leipurin luo, joka oli ovensa edustalle ripustanut houkuttelevan kyltin. Siellä varmaan olisi ainakin jotain, joka poistaisi hänen nälkänsä.

Astuttuaan sisään hän huomasi, että puoti oli erinomaisen hieno ja soma. Leivoksia oli rivissä

pöydällä, ja kaikki oli puhdasta ja miellyttävää. Raollaan olevan oven kautta näkyi toinen vieläkin kauniimpi huone. Seiniä koristivat maalatut köynnökset, ja pehmeät, punaiset patjat huoneen nurkissa houkuttelivat hetken lepoa nauttimaan.

Kohtelias leipuri, joka kiiruhti tarjoamaan vieraalleen parasta mitä talossa oli, kysyikin heti, eikö hän tahtonut astua toiseen huoneeseen.

— Siellä on hyvin mukava istua, sanoi hän, ja aivan rauhassakin saa siellä olla, sillä siellä ei ole ketään muuta tällä erää. Voinpa sulkea ovenkin, ettei kukaan pääse häiritsemään.

Kuningas Mahmud oli mielissään saadessaan syödä ja levätä rauhassa. Hän astui siis aistikkaasti järjestettyyn huoneeseen ja antoi leipurin tuoda muutamia leivoksia, jotka tämä asetti pienelle pöydälle kaikkein pehmeimmän patjan viereen. Heti kun isäntä oli poistunut ja sulkenut oven, niin kuningas heittäytyi punaiselle höyhenpatjalle ja tarttui halukkaasti leivokseen.

Mutta tuskinpa hän ehti haukatakaan sitä, ennenkuin hän kauhukseen huomasi vajoavansa lattian alle. Hän ei kyennyt liikuttamaan kättänsäkään pelastuaksensa, ennenkuin hän vajosi syvään pimeyteen.

Kaikkein ensiksi hän kuuli kovan kolahduksen. Luukku oli osunut pohjaan, ja puoleksi tunnotonna hän viereli kostealle maapermannolle.

Kun hän tointui ja saattoi selvästi ajatella, niin hän käsitti joutuneensa kellariin. Katonalaisesta ikkunasta tunkeutui hiukan valoa, ja kun hänen silmänsä olivat tottuneet hämäryyteen, niin hän saattoi erottaa esineitä ympärillään.

Mutta samalla hän keksi jotakin kauheaa. Hän näki lattialla ihmisten ruumiita ja katkottuja jäseniä, ja kaikista päättäen nuo ihmiset olivat murhattuja. Kaikkiällä oli pääkalloja ja luita, ja hirveä löyhkä oli tukehduksia hänet.

Mutta hän ei ehtinyt vielä selvästi käsittää koko onnettomuuttansa, ennenkuin rautaovi aukeni kellarin pimeimmässä sopukassa, ja mies hiipi sisään kädessään kirves, joka välähti puolihämärässä. Hetkeksi valo lankesi myös miehen kasvoille, ja Mahmud tunsikin hänet. Se oli leipuri.

**Leipuri ryntäsi häntä kohti
kirves ojossa.**

Pimeässä ei leipuri voinut oikein tietää, missä hänen uhrinsa oli, mutta äkkiä hän huomasi hänet ja ryntäsi häntä kohti kirves ojossa. Mutta kuningas oli huomannut hänen aikomuksensa, väistyi syrjään ja piiloutui suuren arkun taakse, joka seisoikin nurkassa. Ensiksi hän aikoi ilmaista kuka hän oli, mutta hän huomasi samassa, ettei se häntä auttaisi, sillä tuo roisto ei kuitenkaan koston pelosta uskaltaisi päästää häntä hengissä luotaan.

Silloin äkkiä hänen mieleensä juolahti keino, millä pelastaa itsensä.

— Säästä minua! huudahti hän. Minähän olen vain köyhä dervishi, et sinä minusta hyödy yhtään. Mutta jos annat minun elää, niin voisit ansaita paljon minun työlläni, sillä minä olen taitava ammatissani.

Leipuri näytti epäilevältä. Dervishin vaatteet eivät tosiaankaan olleet suuren arvoiset, ja jos hänellä oli rahoja, niin saattoihan hän ne ottaa häneltä tappamattakin häntä.

— No, mitä sinä sitten osaat? kysyi leipuri murahaen.

— Minä osaan kutoa erinomaisen kauniita mattoja, sanoi kuningas Mahmud. Anna minulle vain

silkkiä, lankaa ja kultarihmaa ja tuo minulle lamppu, niin kudon sinulle mattoja, joita ruhtinaat ja kuninkaatkkin voivat kadehtia, ja sinä rikastut myömällä niitä.

— Sinä valehtelet varmaan, sanoi leipuri, mutta voitahan saada koettaa.

Leipuri läksi pois ja toi hetken kuluttua hiukan lankaa, silkkiä ja lampun, jotta Mahmud saattoi kutoa hänelle näytteen.

Mahmud kävi heti työhön käsiksi, ja kun rosvo huomasi, kuinka taitavasti hän teki työtä, niin hän päätti antaa hänen elää. Taiteellisesti tehdyt matot olivat haluttua tavaraa, ja hän laski helposti ansaitsevansa tällä vangillaan enemmän kuin kymmenellä tavallisella vieraalalla, joita hän pudotutti alas luukusta ja murhasi.

Jotta Mahmudin olo ei olisi kovin tukala, kuljetti leipuri ruumiit pois kellarista, lakaisi lattian, antoi hänelle olkivuoteen ja toi hänelle kahdesti päivässä ruokaa ja juomaa. Sitäpaitsi hän antoi hänelle runsaasti silkkiä, lankaa ja kultaa ja näki iloksensa, miten suuri, komea matto valmistumistaan valmistui hänen uhrinsa käsistä. Iloiset, kirjavat värit muodostuivat kauniiksi kuosiksi, mutta laitoja pitkin kulki pienistä epäsäännöllisistä kuvioista punottu reunus, jota leipuri ei oikein voinut ymmärtää.

— Mitä tuo on olevinaan? hän kysyi.

— Se on uudenlainen kuosi, joka nykyään on hyvin muodissa, sanoi kuningas.

Mutta todellisuudessa se ei ollutkaan mikään kuosi, vaan kirjoitusmerkkejä, ja tämän kummallisen reunuksen avulla kuningas Mahmud toivoi pelastuvansa.

Parin viikon kuluttua matto oli vihdoinkin valmis, ja se ilahdutti loistollaan ja komeudellaan leipurin mustaa, ahnasta sielua. Sillä hän varmaan ansaitsisi hyvät rahat.

— Minäpä sanon sinulle, minne sinun tulee mennä saadaksesi matto myödyksi, sanoi kuningas Mahmud. Kuninkaan suurvisiiri on kovasti ihastunut kauniisiin mattoihin. Ei kukaan osaa panna niihin niin suurta arvoa kuin hän, eikä kukaan voi niistä parempaa hintaakaan maksaa.

Se neuvo oli leipurista hyvä. Hän kääri maton kokoon, otti sen kainaloonsa ja läksi heti visiirin luo, joka asui kuninkaallisessa palatsissa.

Mutta tullessaan sinne oli koko hovi syvän surun vallassa, sillä rakastettu kuningas oli ollut kateissa kauan aikaa, eikä visiiri ensin tahtonut kuulla puhuttavankaan maton ostosta. Mutta kun leipuri oli kovin kiihkeä ja käski sanoa, ettei kukaan ollut ennen nähnytkaan niin kaunista mattoa kuin hänellä oli tarjona, niin visiiri vihdoinkin halusi nähdä sitä, sillä muistuttihan se hänelle rakasta herraansa ja kuningastansa, jonka hän luuli ainaiseksi kadottaneensa.

— Anna miehen tulla sisään, sanoi hän, niin saamme nähdä mitä hänellä on!

Leipuri saatettiin sisään, ja hän levitti maton visiirin eteen, joka heti ihastui siihen. Mutta mikä ihmeellinen reunus siinä oli? Hän kumartui lähemmäksi ja katseli sitä tarkemmin. Ja hänen hämmästyksensä eneni yhä. Siinähän oli kirjoitusmerkkejä ja kreikkalaisia sanoja!

Hän alkoi tavata ja sommitella kirjaimia yhteen ja kun hän oli lopettanut lukemisensa, seisoi hän hämmästyksestä aivan jäykkänä. Siinä seisoi:

"Seuratkaa miestä, joka tarjoaa tätä mattoa! Hän on roisto, joka on vanginnut kuninkaanne kellarivolviin."

Visiiri ei kuitenkaan ilmaissut mielenliikutustansa, vaan käski maksaa sata sekiiniä leipurille kallisarvoisesta matosta. Mutta kun tämä oli lähdössä, niin visiiri käski kahden oikeudenpalvelijan seurata häntä salaa, ja itse hän heitti hartioilleen vaipan ja hiipi varovaisesti roiston jäljessä.

Tämä ei aavistanut mitään. Hän ajatteli vain sitä suurta rahasummaa, jonka hän matosta oli saanut ja läksi tyytyväisenä kotiinsa valmistukseensa itselleen iloisen päivän.

Mutta juuri kun hän oli päässyt ovesta sisään ja parhaillaan sitoi eteensä leipuriesiliinansa, astuivat oikeudenpalvelijat sisään ja tarttuivat häntä olkapäistä kiinni. Ja samassa suurvisiirikin ilmestyi kynnykselle.

— Lurjus, sinun konnanvehkeesi ovat tulleet ilmi! Vie meidät heti kellarin, huusi tämä ukkosäänellä.

Leipuri vapisi kuin haavanlehti, sillä hän tiesi loppunsa nyt tulleen, ja vastustelematta hän otti esiin kuningas Mahmudin vankilan avaimen. Visiiri kiiruhti heti alas ja avasi kellarin oven selkoselälleen. Seuraavassa hetkessä hän sulki herransa ja kuninkaan syliinsä, ja he itkivät molemmat ilosta onnellisen pelastuksen johdosta.

Mahmud kävi heti työhön käsiksi.

**Visiiri sulki herransa ja
kuninkaansa syliinsä.**

Sillä välin oli koko korttelissa levinnyt tieto siitä, mitä leipurin talossa oli tapahtunut. Väkijoukko tunkeili kellarin oven edustalle, ja kun kuningas Mahmud astui ulos, tervehdittiin häntä loppumattomalla riemulla, ja sitä jatkui pitkin matkaa hänen astuessaan linnaansa.

Mutta kun oikeudenpalvelijat astuivat ulos puodista leipurin kanssa, niin silloinpa tuli toinen ääni kelloon. Silmänräpäyksessä kansanjoukko riisti hänet heidän käsistensä ja kivitti häntä, kunnes hän heitti henkensä.

Tämän seikkailun jälkeen kuningas Mahmud eli taas tyytyväisenä ja onnellisena perheensä ja rakkaitten alamaistensa keskuudessa. Mutta niinpiankuin hän sai aikaa, matkusti hän appensa luo ja kiitti häntä siitä, että hän oli pakottanut häntä oppimaan jotakin ammattia, sillä nyt hänen täytyi myöntää, että hänellä oli ollut siitä hyötyä.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK TUHANNEN JA YHDEN YÖN TARINOITA III
***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

**Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™
electronic works**

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate

that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may

demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses.

Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.